

SÄVSJÖ HEMBYGDSPFÖRENING

Årsskrift 2015

Omslagsbild: Färgeriet
Foto: Maj-Sofie Andersson

Bild på baksidan "Elna Nilssons träd", vid bron över Torkån
Foto: Susanne Porsgaard

Besök vår alltid aktuella hemsida www.savsjohembygdsforening.se
där finns även bilder och berättelser.

Innehållsförteckning

Sävsjö Hembygdsförenings verksamhetsberättelse	3
Sommarpratarna av Inger Högberg	7
En bildoktors memoarer del 2 av Bosse Andersson.....	11
Husnamn i Vallsjö socken av Johnny Thorstensson.....	14
Tanterna Carler av Ingegerd Blomstrand.....	17
Artur Sandahls skolväg – en levande lärobok av Inger Högberg.....	21
Min mormor av Ywonne Gill.....	25
Press och pressfolk i Sävsjö av Lars-Åke Engblom.....	28
Företagsamma kvinnor – Ebba Elfström av Inger Högberg.....	32
Familjen Elfström av Inger Högberg.....	35
Axplock från tidningsarkivet 1955 av Maj-Sofie Andersson.....	36
Register till Hembygdsföreningens årsskrifter	45

SÄVSJÖ HEMBYGDSFÖRENING

Verksamhetsåret 2014-03-25 – 2015-03-24

Styrelsen har bestått av:

Ordförande Bertil Zettergren
(årsmötet godkände att ordförande för verksamhetsåret 2014 utses vid konstituering av styrelsen vid kommande sammanträde)

Vice ordförande Göran Svensson
(vald t o m 2014)

Sekreterare Eva Mill
(vald t o m 2015)

vice Sekreterare Johnny Thorstensson
(vald t o m 2015)

Kassör Maj-Sofie Andersson
(vald t o m 2014)

Ledamot Barbro Eckerbom
(vald t o m 2015)

Ledamot Anna-Lisa Hansell
(vald t o m 2015)

Ledamot Jan-Olof Johansson
(vald t o m 2014)

Suppleant Barbro Carlsson
(vald t o m 2015)

Suppleant Börje Carlsson
(vald t o m 2015)

Adjungerad Inger Högberg
(vald t o m 2015)

Styrelsen har under verksamhetsåret haft 8 protokollförda sammanträden.

Årsmötet, tisdagen den 25 mars, var även detta år förlagt till Galaxen i Kulturhuset. Där hade över 100 medlemmar hörsammat inbjudan.

Mötet började med parentation över ledamoten i Hembygdsföreningens styrelse Claes-Göran Andersson som avlidit under året.

Till ordförande för årsmötesförhandlingarna valdes Ingvar Jarfjord och till sekreterare Ann-Christine Petersson. Ingvar Jarfjord avslutade förhandlingarna med att skicka med ett tack till föreningens styrelse och medhjälpare för nedlagt arbete under året och för årsskriften.

Till ledamöter i valberedningen för år 2014 omvaldes Bengt-Göran Johansson och nyvaldes Harald Petersson efter Jan Holst som av sagt sig omval, med Bengt-Göran Johansson som sammankallande.

Till revisorer för år 2014 valdes Bertil Bohman och Lennart Ljungqvist och som ersättare Reine Nicklasson.

Till intendent för Hembygdsparken 2014 har varit Gösta Holm, Bengt-Göran "Laban" Johansson, Jan-Olof Johansson och Per Petersson har skött flaggningen. Stugvärd för år 2014 har varit Anette Gunnarsson

Ledamot i Hembygdsrådet har under 2014 varit Maj-Sofie Andersson och ersättare Johnny Thorstensson.

I stiftelsen Komstad kvarn har Runo Svensson och Jan-Olof Johansson varit föreningens representanter.

Harald Petersson, som varit drivande ordförande från och med verksamhetsåret 2008 och nu lämnade styrelsen, avtackades med en operabiljett till Göteborgsoperan med övernattnig.

Olle Mill som varit föreningens sekreterare avgick också ur styrelsen och avtackades med bokverket Smålands flora.

Blommor hade köpts in till årsskriftens författare Inger Högberg, Bertil Zettergren, Kent Andersson. Britha Fransson, Susanne Porsgaard och Maj-Sofie Andersson.

Som vanligt hyllades Elna Nilsson med en blomma och 90-åringarna som medverkat i sommarcaféet och var närvarande på årsmötet, Ivan Linnér och Sven Sandahl fick var sin ros. Föreningen hade under året fått gåvor från Sävsjö Bandyklubb, numera nedlagd, både i form

av material, bilder och en stor penninggåva. Kent Andersson och Alvar Sandström bjöds därför in för att berätta och visa bilder från föreningen glansdagar under 1960-70-talen. Detta skedde på Röda kvarn och Kent Andersson visade prov på ett glasklart minne från istiden. Harald Petersson tackade för medverkan.

Mötet avslutade med kaffe med dopp i Galaxen och lotterivinsterna delades ut innan Harald Petersson tackade alla som infunnit sig till denna kväll.

Hemsidan

Föreningens hemsida är nu ansluten till Hembygdsportalen vid Sveriges Hembygdsförbund. Äldre material från den gamla hemsidan nås via en länk. Föreningens hemsida hålls uppdaterad av Eva Mill. Hemsidan nås via: <http://www.hembygden.se/savsjo>.

Medlemskap

Föreningen är medlem i Jönköpings läns Hembygdsförbund, Sveriges Hembygdsförbund och Stiftelsen Komstad Kvarn.

Verksamhet

År 2014 var ett jubileumsår och i samband med att jubileumsboken ”Då och nu i Sävsjö kommun” skulle skrivas, kunde föreningen bistå med tidningsbilder från Smålands Dagblad, som nu förvaras i föreningens arkiv.

I projektet att dokumentera den s k ”Vetlandabanan”, deltar vår förening. Skyltar med information om stationer och hållplatser ska sättas upp under våren 2015 i Sävsjö kommun och en skrift om bl a banans betydelse för hembygden, ska också tas fram. Projektet kan följas på Njudungs Hembygdsförenings hemsida.

Det årliga arrangemanget ”De vilda blommornas dag”, initierat av Svenska Botaniska föreningen, inföll söndagen den 15 juni. Vi anordnade då för första gången tillsammans med Sävsjö Naturskyddsförening en blomstervandring i Komstad ängar. Intresset var stort och ca 35 blomsterintresserade och flera botaniskt kunniga deltog och efter vandringen var Komstad Café öppet för kaffetörstiga.

Midsommarafton kom med vackert väder och den traditionella festen firades i Hembygdsparken. Vår nye ordförande Bertil Zettergren hälsade välkommen.

Stången kläddes på platsen med blommor och löv som ”Laban” Johansson och Gösta Holm hade ordnat. Margareta Holm gjorde som vanligt den stora kransen extra fin med eklöv och pioner. Smålandsbälgarna stod för musiken och dansen runt stången tillsammans med Harald Petersson. Ostkakorna och det hembakade kaffebrödet fick en strykande åtgång liksom lotterna.

Vi fortsatte med vårt sommarcafé i Hembygdsparken för fjärde året i rad under 4 söndagar i juli och först ut var ”Sävsjöpojken” Georg Carlsson, Upplands Väsby som berättade för ett 70-tal intresserade cafégäster om spännande händelser under sin karriär som flygare.

Andra söndagen var prostdottern Ingegerd Blomstrand, Lund ombedd att berätta om föreningen Flickringen som startades av Brita Ringius och drevs av Ingegerds mamma Margit Blomstrand i prästgårdens källare. Ett antal flickor som varit med i ringen deltog och många gemensamma minnen kom fram.

Denna söndag var den enda som regnet körde in oss i Ljungastugan.

Tredje söndagen tog Eva och Olle Mill tag i frågan, vilka historiska kulturmiljöer som finns i Sävsjö. Detta med anledning av att fastigheten kallad Färgeriet från 1870-talet och ett av de äldsta husen i centrum hotas av rivning. Även det gamla vattentornet som vandaliserats lyftes fram. Inbjudan hade gått ut till medlemmarna i kommunfullmäktige, men det var endast kommunalrådet Stefan Gustafsson som hörsammat detta. Intresset från allmänheten var stort och Eva och Olle hoppades att ett kulturmiljöprogram upprättas, vilket skulle innebära bättre skydd för stadens äldsta byggnation.

Sista söndagen stod 3 damer all 90+ för programmet tillsammans med spelmännen Gösta Swahn och Karl-Erik Skoog som underhöll med folkmusik. Gunborg Kling, för dagen klädd i Västra häradsträkt, berättade om folkdansens betydelse för henne och maken Bengt. Hon berättade också hur Västra häradsträkten även kallad "sommardräkten" kom till.

Asta Berggen berättade om hur hon tidigt fick börja hjälpa till i skolan i Hjärtlanda med att elda, skura och bära ved och vatten något som vi idag

skulle kalla barnarbete. Gurli Hultman berättade om sin tid som distriktssköterska. Hon kom från Halmstad och har följt sjukvården i Sävsjö från den gamla sjukstugan till nuvarande Vårdcentralen.

En onsdag i augusti bjöd vi in till musik- och grillkväll i parken. Kjell Olsson och Ulf Palmqvist spelade vinylskivor från scenen. Tyvärr skrämde regnet bort publiken men de tappra som var kvar serverades grillkorv med tillbehör inne i Ljungastugan.

Vi hade öppet hus i Hembygdsparken den 23 augusti när Jonas Bronck Center hade sitt jubileum. Det var 375 år sedan Bronck anlände till Amerika.

Den 30 augusti var det Föreningsdag i Perenniparken och vi hade ett stånd med våra årsskrifter, skivor, chokladhjul och "rättfälla" mm.

Föreningen anordnade under hösten ett möte på Melins konditori för att diskutera hur man kan rädda "Färgeriet" från rivning. En skrivelse lämnades senare över till kommunens bostadsbolag Sävebo som äger fastigheten idag. Ett antal insändare i lokaltidningen har under året fört debatt om fastighetens framtid.

Lördagen den 25 oktober städades parken av ett glatt gäng med räfsor och korgar och Gösta Holm forslade som vanligt bort lövmassorna med traktor och vagn.

Den andra lördagen i november infaller ”arkivens dag” och i år var temat orostider. Vi ordnade en utställning på stadsbiblioteket med material från arkivet som hade med orostider att göra och Lennart Olsson från Stockaryd berättade om ”Hemvärnet förr och nu”. Bibliotekspersonalen hittade recept med kakan ”militära hemligheter” som man bjöd på till kaffet. Vi hade också öppet i vårt arkiv och det kom många både till biblioteket och ner till arkivet.

Som vanligt hade vi arbetskväll i Skomakerimuseet i november, då vi tillverkade julbockar av granris och dörrkransar till försäljning och lotterivinster på julslytningssöndagen den 30 november.

Vårt stand på Köpmansgatan den dagen blev välbesökt med många lottköpare och spelare på chokladhjulet.

Verksamhetsårets sista händelse för publik var ”Husförhör” i Ljungastugan söndagen den 11 januari. Kyrkoherde em. Ulf Winter talade om Trettondagshelgen genom tiderna och skickade ut frågor till åhörarna. Stugan var upplyst av levande ljus och brasan värmdde och sprakade. Till kaffet serverades ostkaka. Ett 40-tal bänkade sig runt borden och sittplatserna tog slut.

Medlemmar

Föreningen har vid verksamhetsårets slut 495 medlemmar en ökning med 10 från förra året.

Anslag

Föreningen har under året erhållit kulturbidrag från Sävsjö kommun med 5.000 kr för sin verksamhet.

Ekonomi

Föreningens ekonomi är god.

Styrelsen tackar alla som med arbetsinsatser, gåvor eller på annat sätt möjliggjort föreningens verksamhet.

Sävsjö 2015-02-07
Styrelsen

SOMMARPRATARNA

Sävsjögrabb med luft under vingarna.

Det var ett sjuttioal personer som samlats i Hembygdsparken för att höra Georg Carlsson, en av Torsten- Åkares luar, berätta om sin karriär som flygare. Torsten var den siste häståkaren och selade av för gott 1969. Mamma Elvira kom från Guldsmedshyttan i Västmanland till Sanatoriet för att där fanns jobb. Där fanns också Torsten som kusk så Georg kan kalla sig sanatoriebarn. Elvira var 1947 den enda kvinnan i Sävsjös första stadsfullmäktige.

Man fick följa Georg, upp i luften och ut i världen. Flygintresset väcktes när han som pojke såg Ahrenberg flyga en Junkers över Vallsjön och bestämde sig: En dag skall det vara jag som sitter vid spakarna.

1947 tog Georg nattåget från Sävsjö till Barkarby för att påbörja utbildningen till fältflygare. Flygvapnet fick sedan ytterligare fem år i Kalmar som var jaktflottilj. Där fick han hantera först J21 plan och därefter J29 Tunnan, 1000 km/tim på 11000 m höjd.

Naturligtvis ville Georg se hur Sävsjö ser ut från luften så det blev lite rubriker om buskörning, särskilt över Källströms foto på Östra Järnvägsgatan . Här jobbade plåtslagarmästare Thure Linderos dotter Sonja som naturligtvis inte kunde motstå flygaren som gjorde denna livsfarliga lågflygning och 1956 blev det bröllop.

Efter Kalmar blev det sex år som helikopterförare hos Ostermans. En helikopter kan användas till mycket. Georg upplevde att röra sig bland torpeder och ubåtar och transportera post, en finsk tomte och sjuka människor med ambulansflyg. Ett flyghaveri i Liberia var ett riktigt äventyr som dock slutade lyckligt. Ensam och med rotorfel på en helikopter då gäller det att handla snabbt och vant. Det var en liten öppning i den tropiska regnskogen som blev räddningen för Georg som också fick vara med om två nätter i en hydda av lera och palmlblad

och att bli betraktad som mycket vit och exotisk. Den längsta tiden, av sina 40 år som pilot, var Georg anställd inom Linjeflyg, det som sedan blev SAS.

Sonja och Georg har Upplands Väsby som sitt vinterkvarter men är sedan många år ett säkert och välkommet vårtecken när de tar stugan i Solvik i besittning.

Georg och Erik

Flickringen- för höga ideal

Det var prostdottern Ingegerd Blomstrand som var dragplåstret vid söndagscaféet den 13 juli.

Ingegerd, numera lundabo, men uppvuxen i Sävsjö prästgård, hade fått i uppdrag att berätta om Kyrkliga Flickringen. Det var Brita Ringius som startade Flickringen men drevs vidare av Ingegerds mamma Margit i prästgårdens källare.

I publiken fanns en hel del "Flickringare" som nickade igenkännande när Ingegerd beskrev miljön och vad man gjorde på sina torsdagsmöten. Lite scoutinspirerat var det, alla hade en grön skjorta och gul slips. Speciellt roligt var att Flickringens grand old lady Kerstin Flink var på plats och berättade roliga episoder. Flickringens syfte var att ge unga flickor höga ideal, socialt medvetande och gemenskap. Handarbete var en sysselsättning, man satte upp små pjäser och musik var ett givet inslag. Margit läste högt för flickorna, valet av litteratur var tidstypiskt och valt med omsorg. Anne på

Grönkulla och Jeanna Oterdahls Helga Wilhelmina, starka men fattiga flickor som övervinner svårigheter. Utåtriktad verksamhet var engagemang för Ungern 1956 men också utflykt till Holms i Sjöberg en tidig vårmorgon.

Ingegerd trollband publiken drygt en timma och många stannade kvar för att prata personliga minnen med henne.

Dags för vårt fina bibliotek att plocka fram Helga Wilhelmina och andra böcker av J Oterdahl. Denna regniga eftermiddag avslutades på samma sätt som man avslutade alla möten i Flickringen. Man bildar en ring genom att ta varandra i hand och skanderar ”Närmare varandra tack för idag”.

Ingegerd Blomstrand

Dags för damernas på årets sista sommarcafé.

En bukett färgstarka kvinnor 90+ stod för programmet som lockat en stor skara åhörare i alla åldrar.

Gunborg och Bengt Kling

Först ut var Gunborg Kling, fin och söt i sin hembygdsdräkt sekunderad av sina brorsbarn Kristina Bergqvist och Harald Petersson också de i vackra bygdedräkter.

Gunborg hade valt att berätta om folkdans, hembygdsdräkter och spelmansmusik. Intrassen som hon delade med sin man Bengt som gick bort för ett par år sedan. Gunborg och Bengt var redan tidigt med i SGU Sveriges Godtemplares Ungdoms Förbund där folklekar, dans och teater hade stort utrymme. Bengt spelade, Gunborg sjöng och båda dansade. Det blev mer och mer folkdans för paret och sonen Per-Johan fick hänga med iklädd en bedårande hembygdsdräkt i miniatyr som mamma Gunborg sydde upp. Det var dansuppvisning i Vallsjöäng, vid Sanatoriets kräftfest, på Skansen i Stockholm, i Danmark och Norge

Folkdans kräver en prydlig dräkt, rätt färg, form och material. Inga korviga strumpor eller oputsade skor, framförallt inte om man tillhör Svenska Ungdomsringen.

Gunborg beskriver arbetet med att ta fram en dräkt från Östra Härad. Det är en kulturgärning att hitta rätt lin, ylle, mönster och smycken för en fulländad dräkt. På 50-talet drog man igång studiecirklar för att väcka liv i de gamla dräkterna. Det var bland andra majorsparet Falk, Harald Denke och Fabian Andersson i Hembygdsföreningen som var drivande. Studiebesök på Nordiska museet och Hemslöjden underlättade. Gunborg nämner Berta Goldkuhl, Anna Maria Thunander och Ingrid Svensson Lindgren som på olika sätt bidrog med sitt kunnande.

Många förmågor behövs för att tillverka en dräkt. Väverskan för tyget, sömmerskan för blus, kjol och skjorta och skräddaren för byxa och väst. Smycken och spännen i silver och tenn tillverkade maken Bengt.

Gunborg visar stolt upp en mössa som hör till den högtidsdräkt som bars av mormor Bernadina Malmgren från Skattegården i Hylletofta och avslutar med att betona den glädje, stolthet och lycka hon känner över att få vara en länk i detta kulturarv.

Spelmännen Karl Erik Skoog och Gösta Svahn anknöt till Gunborgs ämne genom att bjuda på gånglåtar och annat stampvänligt.

Asta Berggren

Så var det Asta Berggrens tur att berätta om sin uppväxt.

Hon beskrev skolgången i Hjärtlunda så levande att man kände doften av fuktiga strumpor och kritdamm. Asta har varit med om barnarbete innan, som hon sa, ordet var uppfunnet. Att skura skolsalen, elda i klassrummets kamin, bära ved och vatten och rensa rovor. Barn sågs som arbetskraft på denna tid. Asta fick som flicka hjälpa till vid tröskverket den sk. ”vandrigen”, genom att styra hästen som gick runt, runt och inte fick rycka till eller vrenskas. Den första platsen efter skolan var hos handlarparet Erik och Judit i byn. Här skulle eldas i spisen och under bykgrytan, gnuggas tvätt och kon skulle mjölkas. De gånger hon fick vara butiksfröken var hon lycklig. Sjukdomar som difteri och tuberkulos var realiteter som fanns som hot i barnens liv. När Asta berättade om allt detta blev det inte tungt, hon lägger in ett litet skratt och ett skämt då och då.

Men det fanns utrymme för lek också med grannflickorna Rut Rydén och Astrid Sjögren. Kyrkogården fick bli lekplats. Hoppa hage,

svänga docka, hela havet stormar, ta fatt och bollekar allt var lika roligt. Bara spöken kunde skrämman. När det var dags för majblommor sprang man först till den snälle prästen Sandblom för han köpte alltid en hel karta.

När Asta berättar om sin första cykel, en blå Monark, ser hon ut som den glada flicka hon var när hon fick den, för så där åttio år sedan.

Asta har ett minne av att handla julklappar i sävsjöbutiken ”Huller om buller” som med ny ägare blev ”Ordning och reda”. För sin enkrona köpte hon: rakborste till pappa 45 öre, stoppsvamp till mamma 15 öre, speldosa till lillebror 25 öre, fruktfat i papp med tomtar 10 öre och ändå fick hon 5 öre över.

Asta är en självklar entertainer med glimten i ögat och har publiken helt i sin hand när hon lovar att återkomma med recept på Predikantsoppa.

Gurli Hultman

Distriktssköterskan syster Gurli som alla känner fick avsluta programmet.

Gurli Hultman är uppvuxen i Halmstad och har kvar havet i den blå blicken. 1945 gick hon ut Kopparbergs läns landstings sjuksköterskeskola i Falun som laboratoriesjuksköterska. Efter tjänst i Värnamo hamnade hon i Sävsjö. Hennes första intryck var att trakten mest bestod av myrar, mossar, gran och tall.

Gurli blev direkt headhuntad av husmor Ingegerd Bergström och har följt sjukvården i Sävsjö från den gamla Sjukstugan via nya Sjukstugan till dagens Vårdcentral. Av sjukstugan på Vrigstadvägen minns hon ett vidunder till kamin och sjukhusvaktmästare Edvin Anderssons cykel. Nya sjukstugan innebar förnyelse och hade till och med ett BB några år erinrar hon sig. Barnavården har legat Gurli varmt om hjärtat och hon medverkade till att barnläkaren och spelemannen Gösta Svahn (se ovan) kom att verka i Sävsjö.

Distriktssköterskorna hade även ansvar för barn- och skolhälsovården. Vilket kändes bra för Gurli som gick en vidareutbildning i Göteborg för att därefter tjänstgöra tillsammans med Edel Malmqvist som distriktssköterska.

En septemberdag 1954 när Gurli efter att varit ledig några dagar kommer hem möts hon av en hel stad med alla flaggor på halvstång. Det var den stora tågolyckan vid Rörvik med 6 döda och 42 skadade som hade hänt.

Under sina många och långväga patientbesök i bygderna lärde Gurli känna trakten, människorna och kunde hjälpa och trösta i livets olika skeden. Småländska höglandets vintrar har hon känt av som att halka i diket vid ett nattligt sjukbesök, då var det syster Gurli som fick hjälp.

En dag kom hon till en gammal kvinna som satt i en utkyld stuga mitt i vintern och då innebar första hjälpen för Gurli att hitta nyckeln till vedboden, hämta en famn ved och få eld i spisen.

Resor i distriktet innebar också naturupplevelser som att se en samling på inte mindre än tolv älgar, i en skogsdunge. Gurli vet numera att det finns mycket vackert att se och uppleva i Sävsjö, hennes hembygd sedan mer än sextio år.

Hon sammanfattar sina år som distriktssjuksköterska med att det hela tiden varit ett meningsfullt och tacksamt arbete.

Gurli avslutar med att den som ger får alltid något tillbaka.

Inger Högberg inger43.hogberg@gmail.com

EN BILDOKTORS MEMOARER, DEL 2

Av Bosse Andersson

Memoarernas del ett publicerades 2012. Texten avslutades med hur vi småpojkar tävlade om vem som kunde sitta längst i en myrstack. Duktigast av alla var Mikael Rehnman, kallad Micky.

Micky var en glad skit, precis som sin bonuspappa (fast det ordet var ju inte uppfunnet 1963). Nåväl, pappa Nisse, kallad Kreuger efter tändstickskungen Ivar Kreuger, var god vän till min pappa Hadar, som också var en glad skit. Jag tröttnade aldrig på att tjuvlyssna när Nisse och pappa kom igång och pratade om gamla tider. Det mesta var ganska oförargligt, men allt var nog inte avsett för en liten grabbs öron.

Ett oförargligt exempel är när Nisse fick för sig att han skulle spela på flaskor med en trumpinne. Först gick han runt bland alla han kände och tiggde till sig åtta tomma brännvinsflaskor. Därefter ställdes de upp i ett fönster och stämdes med olika mängd vatten. Efter någon timmes träning med trumpinnen tröttnade Nisse. Men flaskorna stod kvar en hel dag i fönstret och gav upphov till en mindre skandal. Året var 1931 och åtta halvfulla brännvinsflaskor i fönstret ut mot gatan var inget en hederlig arbetare vill skylta med.

När Nisse och Pappa blev så gamla att de började dricka alkohol själva, så var det inget föräldrarna fick veta. Därför gömdes vinflaskorna i botten på moraklockan. Där var det så mörkt att flaskorna inte syntes. Pappa vaknade då och då av en mardröm, där snöret till lodet gick av.

På tal om moraklockan. Farfar David köpte den när han kom hem från Amerika sista gången. Men det är kanske bäst att ta allt från början. David föddes på en liten fattig gård i byn Helgabo, cirka tre mil väster om Jönköping. Av de totalt nio syskonen emigrerade sex till USA.

David var yngst och reste som 18-åring över atlanten. I tre år arbetade han på motorcykelfabriken Indian, där hans storebror Richard var verkmästare. Som svensk var det lätt att få jobb hos Indian. En av företagets grundare och portalfigurer var nämligen svensken Oscar Hedström.

När farfar kom tillbaks till Sverige hade första världskriget just börjat. Han stannade bara i tre månader, men hann under den tiden jobba i Sävsjö på samma bleckplåtslageri som brodern Ernst, samt förälska sig i Elna Lundgren.

Ernst och David hade en dröm om att starta ett eget bleckplåtslageri, men till det behövdes det mer pengar. Farfar for därför ännu en gång över havet, till motorcykelfabriken i Springfield. Där satt han sedan och lödde bensintankar fram till 1918, fast inte hela tiden. Även farfar var en glad skit, han åkte motorcykel (gissa vilket märke), tränade brottning, hälsade på bröderna Oskar, Carl och Fritz som var bönder uppe i Nord Dakota och var statist i en Chaplin-film. Tyvärr vet jag inte i vilken film det var. Någon gång ska jag köpa en samlingsbox med alla Charlies filmer och glo igenom alla, på jakt efter en skymt av farfar.

Hela tiden i USA skrev David och Elna brev till varandra. Därför väntade hon på perrongen när han steg av tåget i Sävsjö 1918 och exakt nio månader senare föddes min faster Bojan. Till en början jobbade David återigen på samma verkstad som Ernst, men 1924 blev drömmen om ett eget företag sann. Tillsammans med ett antal delägare startades Gren & Andersson. Först arbetade man i det röda huset mitt emot Blomströms gamla smedja. Efter några år byggdes en specialanpassad fabrik på Torslundsgatan 1, där Sävsjö Rörtjänst huserar numera.

Vid den tiden, 1920-1930 fanns det gott om bleckplåtslagerier i Sävsjö. Läget vid södra stambanan var perfekt för transporten ut i landet av krönta mått, trattar, vattenkannor och så vidare. Farfar arbetade i mer än 40 år på företaget och gick inte i pension förrän han fyllt 72 år. Samma år, 1965, såldes Gren & Andersson, men tre år senare gick det i konkurs. Plasten hade då konkurrerat de dyrare plåtprodukterna.

Ernst gifte sig med Lisa Sällström, vars far hade en handelsträdgård, den finns inte längre kvar, men gatan heter fortfarande Sällströmsgatan. Ernst och Davids mellanbror Gunnar bodde periodvis också hos Sällström. Gunnar var den ständige ungarlen som reste fram och tillbaka mellan Sverige och Amerika. Han jobbade periodvis på motorcykelfabriken, hos Gren & Andersson samt hos bröderna i Nord Dakota.

Överallt när någon behövde hjälp så ställde Gunnar upp. Denna arbetsnarkoman hade en sällsynt kombination av sparsamhet och generositet. När en brorsdotter kom i ekonomisk knipa i Nord Dakota under depressionen, så lånade han utan tvekan ut pengar. När det därefter ändå inte gick som det var tänkt så skrev han av lånet med orden:

- Ni gjorde så gott ni kunde, det ska ni inte straffas för.

Ett liknande exempel är när mamma Barbro och pappa Hadar köpte hus 1957 och lånade pengar både av banken och Gunnar. Tre år senare hade pappa blivit så handikappad av sin sjukdom (MS) att han inte kunde jobba längre. Då avskrev Gunnar lånet med ungefär samma lakoniska kommentar som i USA.

Ja, Gunnar hade ett unikt rättspatos. Hans förståndshandikappade syster Nanny blev kvar hos föräldrarna så länge de levde. Och när Nanny därefter flyttade till sin moster skickade Gunnar regelbundet pengar till henne.

Hoppsan, jag skulle ju berättat om moraklockan. Det får bli i del tre.

Från vänster: Nisse "Kreuger" Rehnman, faster Ingeborg "Bojan Gustavsson" och pappa Hadar Andersson.

Del av skolfoto från 1966. Bakre raden från vänster Peter Arnesson, Anders Klasson och sjuvern Mikael Rehnman som drar Lars Ola Helgesson i örat. Bredvid Lars Ola sitter jag.

Från vänster: Gunnar Isaksson, Gunnar Andersson, Olle Isaksson, Karl-Erik Karlsson, David Andersson och Helmer Rosenkvist.

Bakre raden från vänster: David Andersson, Karl Rosenkvist, Karl-Erik Karlsson, Helmer Rosenkvist, Arvid Johansson, ?? Friman, Ernst Andersson, Gunnar Isaksson. **Främre raden från vänster:** Olle Isaksson, Bengt Petersson, Birger Rosenkvist, Hadar Andersson, Helge Isaksson

Mamma Barbro och pappa Hadar i skidspåret 1950.

En nyförälskad farfar David. En lika nyförälskad farmor Elna.

Västgötar startade flera bleckslagerier

I början av 1800-talet kom bleckslagarna till Sävsjö. De införde en ny industrigren i samhället. Många av bleckslagarna kom ursprungligen från Västergötland, där industrialismen hade börjat tidigare än i denna del av Småland.

Bland de bleckslagare som kom från "Knalleland" märks bröderna Karl och Oscar Johansson, som var med om att starta Johansson & Hellgren — J-H fabriken — som finns än i dag men knappast kan kallas för bleckvarufabrik längre. Metallindustri är väl rätta ordet nu.

Andra västgötska bleckslagare var David och Ernst Andersson, de var med om att starta en annan fabrik, Gren och Andersson.

Ett tag fanns det i Sävsjö inte mindre än fyra bleckslagerifabriker: johansson & hellgren, Gren och Andersson, Sävsjö Bleckvarufabrik och H K Nilssons. Den senare bytte namn till Sävsjö Bleckindustri.

Av fabriken finns bara J-H kvar. Sävsjö Bleckvarufabrik är enbart grossistfirma. Bleckindustrin stängdes på 50-talet och Gren och Anderssons på 60-talet. □

Urklippt från Smålands Dagblad. Okänt datum.

NAMN PÅ HUS I VALLSJÖ SOCKEN INOM SÄVSJÖ MUNICIPALSAMHÄLLE

Försök till identifiering av fastigheter med "Egennamn" byggda före 1928, det år som gatunamn infördes i Sävsjö. Den stadsplan som det äldre Sävsjö är byggt efter är fastställd 1925. Jämförelse har gjorts med husförhörslängder och ägostyckningskartan, stadsplanen och det äldre fastighetsregistret.

Ett åttiotal tomter avskildes från Eksjöhovgårds Herrgård genom ägostyckning utförd 1908 av Kommissionslantmätare E. Aspegren.

År 1909 beslöts att från Eksjöhovgårds aktiebolag inköpa dels 39 tomter och dels ett

tomtområde som omfattade lägenheten Bygget, utom det som förut var försålt, eller all jord mellan järnvägen, landsvägen (Eksjöhovgårdsvägen) och vägen mot Hägnen, för tillhoppa 30500 kronor. (Södra gränsen från Norra delen av Nyhem till Hallonvägen)

Följande förteckning är bara påbörjad och därför ser vi gärna att ni som vet mera tar kontakt med mig, Johnny Thorstensson, johnny.th@icloud.com

Gustavsborg

Dufvelund (Gustavsborg 28)
Bohus (Gustavsborg 25-26)
Fattighuset (25-26)

Hjorten 6
Vilan 3
Vilan 2

Odengatan 4
Djurgårdsgatan 3, 3A
Djurgårdsgatan 5

Eksjöhovgård

Berget eller Södra Hägnen
Björkbacka (A25-26)
Björkelund (A27)

Gården närmast Holmatorp
Hembygden 8
Hembygden 3
Högaholmsgatan 9
Högaholmsgatan 7

Högaholmsgatan 9

Björkhaga		
Björkhyddan (A55a)	Borgen 18	Nygatan 14
Blomslund (A25)	Liljan	Högaholmsgatan 4 el. 6 ?
Borgen (A57)	Borgen 21	Eksjöhovgårdsv. 17
Borgholm (en) (A60)	Borgen 5	Eksjöhovgårdsvägen 9
Borgholmen, en avstyckning från S. Hägnen		
Bringsro (A75, A76,A80)	Skräddaren 8	V. Parkgatan 4
Bygget		
Domaregården (A1c)		
Edhult (13 och 15)		
Eksjöhovgårdsborg (A3)		
Forslund		
Fridhem (A63)	Advokaten 27	Eksjöhovgårdsvägen 16
Fridhem 2 (A28)		
Fridhult (A 55B)	Borgen 27	Nygatan 16
Furubo (1b)		
Furulund		
Fällan		
Gustavslund (A63) (2)	Advokaten 19-22	Eksjöhovgårdsv. 10
Hvilan (1b)		
Högaholmen (A25-26)	Troligen på höjden ovanför Högaholmsg. 12	
Högsäter		
Jonsborg	Advokaten 29	Eksjöhovgårdsv. 20
Karlsbo (A77-79)	Skräddaren 15	V. Parkgatan 10?

Eksjöhovgårdsvägen 11. Fr.v. Carl och Sofia samt sönerna Martin och Erik Kling

Karlsborg (A59)	Borgen 4	Eksjöhovgårdsvägen 11
Karlsdal (A76, A77, A79)	Skräddaren	V. Parkgatan 8?
Karlstorp		
Kullen		
Lillhaga (Stä 600a)	Eken 9	Ekelidsgatan1
Ljungsberg		
Lunden (A29, A75)	Hembygden	Ö.Parkgatan 4
Lyckebo (A60, A75)	Hembygden	Högaholmsgatan 5
Marieberg (A61)	Borgen 6	Eksjöhovgårdsv. 7
Nilsborg (A73)		
Nässja (A22)	Liljan 11	Bergsgatan 1
Olstorp (Gustafslund 12)		
Perstorp	Hägnen	
Rosenborg (=Olstorp)	Gustavsborg	
Rosenholm (A75, A80)	Skräddaren 7	V.Parkgatan 2
Ryholm (A73)		
Silvesborg (A 12)	Rosen 8	Nygatan 11
Skogsborg		
Skogshyddan (A73, Bofinken 17)		
Skogslund (A63)	Advokaten 15	Eksjöhovgårdsv. 12 ?
Solinge (A3b)		
Solliden		
Stureholm		
Stureplan (67)	Sutaren 32	Stureplan 2
Väring (A1d)		
Bygget		
Edhult		
Folketshus (10)		
Granelund		
Granslund (19)		
Karlslund (10)		
Säveslund (8B)	Skatan 18	Odengatan 19
Thorslund (10)		
Spångaholm		
Furuskog		Ö.Esplanden 92
Ytterligare		
Postiljonstomten (Borgen 7-13)		
Postiljonstomten 1	Borgen 9	Eksjöhovgårdsv 1
Postiljonstomten 2	Borgen 7-8	Eksjöhovgårdsv. 3 o 5
Postiljonstomten 3	Borgen 11	Ö. Esplanaden 54
Postiljonstomten 4	Borgen 12	Nygatan 2
Postiljonstomten 5	Borgen 10	Ö. Esplanden 52
Postiljonstomten 2A	Borgen 13	Nygatan 4
Gustafslund 2	Advokaten 31	Eksjöhovgårdsv. 8
Gustafslund 3	Advokaten 32	Eksjöhovgårdsv. 6

Johnny Thorstensson

TANTERNA CARLER

Tekla och Olga Carler

Tanterna Carler i Lyckebo, V Parkgatan 10

”Till kära Tant Olga på 70-årsdagen 15/ 12 1940 från gudbarnet Ingegerd.” Så står det i ett gammalt album med många foton på prästgårdsflickan. Min mor Margit hade gjort det till Tant Olga som present. Jag var då 4 år. Ännu idag, nästan 74 år senare, bläddrar jag i det med glädje.

Vilken god idé att be tanterna Olga och Tekla Carler, min Fars mest trofasta kyrkobesökare, att bli mina gudmodrar! Det var lyckat för mig, som hade många syskon i prästgården med ständigt öppet hus också för många andra människor, som mina föräldrar ägnade sig åt. Hos dem var jag i absolut centrum. Lyckat också för dem, ogifta, barnlösa tanter att ha en egen liten flicka och anknytning till prästgården. Det blev en vänskap som varade livet ut. De uppvaktade mig, och senare också de andra i vår familj på födelsedagarna och var då hedersgäster på födelsedagsfesterna i prästgården. Fina silverskedar med mina initialer ingraverade (”Edvin Lanquist juvelerare Sävsjö tel. 15” står det på den blåa asken), som jag fick av dem, använder jag ännu.

En gång fick jag en liten sypåse av tjockt rött siden med handbroderade blommor på och sysaker inuti inkl. en silverfingerborg med mitt namn på.

Lyckebo

Jag kunde närsomhelst komma och ringa på deras dörr till Lyckebo, V. Parkgatan 10, i hörnet vid Djurgårdsgatan, mitt emot Västra skolan och med sömmerskan Fru Jonsson som granne. Säkerhetskedjan rasslade och dörren öppnades oftast av Tekla med en varm famn. Hon hade en

brosch som knäppte till om halsen och gick med lite vaggande gång. I hallen fanns en gammaldags vägghälsing, ett draperi vid trappan till övervåningen och i salen mörka salongsmöbler och en taffel. Innanför salen var det ett förmak och längst in ett stort finrum som bara användes vid bjudningar.

Systrarna Olga (1870- 1954) och Tekla Carler (1872- 1958) hade en syster Lisa (1875- 1964), som hade varit småskollärare i Vetlanda. Hon hälsade på ibland. ”Bror Josef” (1866- 1942), som de nämnde med kärlek och beundran, hade varit präst i Lannaskede. Jag träffade honom aldrig, inte heller systern Fanny (1876- 1950) som bodde i Lannaskede. På Wikipedia kan man läsa att fadern Carl August Johansson var orgelbyggare. Han var gift med prästdottern Mariana Carolina Björngren. De flyttade senare till Lannaskede. Deras barn, som tog namnet Carler efter faderns förnamn, är begravda på Lannaskede- Myresjö kyrkogård. Uppgifterna är hämtade från Lannaskede församlings gravförteckning.

Systrarna Carlers gravsten i Lannaskede

Olga hade varit husföreståndarinna på Svalnäs hos bankdirektör Henrik Palme (vars halvbror Sven var Olof Palmes farfar). Sonen Carl Palme

var konstnär, känd bl.a. för sina japanska träsnitt. Min far fick av tanterna på sin 40-årsdag en Carl Palme-tavla med motiv från Värnamo missionskyrka.

Den hänger nu i mitt hem i Lund. I Gordon Stiernstedts biografi "Henrik Palme" (utg. 2002 av Magnus Lagercrantz) hittar jag ett gruppfoto från "Husföreståndarinnan Olga Carlers 70-årsdag". Eftersom Olgas 70-årsdag var 1940 och Henrik Palme enligt mina efterforskningar dog i Merano 1932 och hans hustru Anna dog 1935 (i Sävsjö, Vallby, Jönk.) måste det vara fel. Kanske var det hennes 60-årsdag, 1930?

Hursomhelst - imponerande är fotoscenen med Olga i centrum på det magnifika Svalnäs omgiven av den aristokratiska familjens närmaste vänner. Systrarna Tekla och Lisa sitter i främre raden. Här rullas upp en historia, som tanterna kanske berättade om, men som jag som barn då inte memorerade. Det kan finnas mer i en människas liv än man kan greppa. Allt är kulturhistoria.

I ett brev till mig 1956 nämner Tant Tekla att Elsa Lagercrantz (1882- 1978) glatt henne med ett telefonsamtal. Hon var dotter till Henrik Palme på Svalnäs och gift med bankdirektör Gustaf Lagercrantz (1879-1973), som bodde nära Svalnäs och var en fint bildad man, som dessutom räddade svärfaderns bank från Kreugerkraschen enligt Riksarkivets sajt.

Elsa Lagercrantz får i Stiernstedts bok berätta om livet på Svalnäs med hushållerska, köksa, kammarhusa, barnjungfru, tvätterska m.m.

Det slår mig nu att Tanterna Carler ofta nämnde namnet Lagercrantz. Kanske hade Tekla haft tjänst hos dem där i närheten av syster Olga? Mina föräldrar skulle kunna berätta. För gudbarnet var kalasen, violerna, silverskedarna och livet i Lyckebo viktigare.

Med på fotot från Olgas födelsedag på Svalnäs finns opera- och hovsångerskan Gertrud Pålsson-Wettergren (1897- 1991), som hörde till systrarnas vänner. Hon kom ibland till Lyckebo och deltog i kalasen med sitt djupa skratt, men hon hörde ju inte till i Sävsjö.

Husföreståndarinnan Olga Carlers 60-årsdag firas på Svalnäs. I främre raden sitter hennes systrar samt Anna och Henrik Palme.

Hon var systrarnas arvtagerska. Jag har kvar ett halsband med en lila sten, som Gertrud Pålsson-Wettergren lämnade till mig i en liten oval benvit ask efter Teklas död. Tjusigt brudfoto på Gertruds dotter, grevinnan Margareta Stackelberg med gudomlig tyll i brudklänningen stod på salsbordet i Lyckebo intill ett foto av lilla Ingegerd i rutig skolklänning.

För att ta reda på hur hovsångerskan kom in i tanternas liv har jag läst hennes memoarbok "Mitt ödes stjärna" (1964). Där skriver hon: "Husföreståndarinna på Svalnäs var tant Olga Carler, kusin till min gamle vän kantor Gustaf Adrian i Eslöv. Det var genom tant Olga jag blev bekant med familjen Palme. Av henne och tant Anna Palme fick jag lära mig många nyttiga saker som hör hushållet till, bland annat hur man sköter ett linneskåp."

Hon berättar också om sitt bröllop med intendent Erik Wettergren i Arboga 1925: "In i det sista härjade förseningsdemonen. Olga Carler, som skulle komma med brudbuketten från Stockholm, råkade ut för en tågförseining och vigseln fick skjutas upp en timme." Men något mer skriver hon inte om Carlers i Sävsjö.

Det var stil och finess över systrarna Carler. Tekla var glad, driftig och social, den äldre Olga lite mer aristokratisk. Exempel på Tant Teklas sociala kompetens var när hon satt med min syster Anitas tyska svärmor Erna vid det runda bordet hos oss i salongen, två fina damer som ville men inte kunde tala med varandra. Men Tekla visste råd i det hon lyfte sin kopp mot Erna och sa "Skåll!" Så charmfullt! När Olga insjuknade i demens, skötte Tekla kärleksfullt sin syster i hemmet. Tekla handlade gärna hos Strömquists

på Storgatan intill Wennbergs konditori. Hon ringde med sin inköpslista och ville ha god kvalitet. Jag och mina syskon minns de härliga, saftiga päronen som vi fick på kalasen, som ägde rum 3 maj Teklas födelsedag, 23 sept. Teklas namnsdag och 15 dec. Olgas födelsedag och också dessemellan. Dit kom då trogna vänner: Hanna Zachrisson, Greta Björkman, Ester Norin, Märta Holm, mina föräldrar, system Lisa och flera därtill, bl. a. Elsa Styffe, vår grandiosa tant, som vid besöken hos oss hjälpte till med kreativa insatser t.ex. kläder och scenografi till Flickringens teaterspel. Hon deltog i sociala begivenheter och blev uppskattad i bygden. Ibland kom systrarna Rosén.

Alma Ringius, mor till välkända Brita Ringius-Holmström, grundare av IM, hade hedersplatsen i den stora korgstolen med vit spets-antimakass i förmaket. Hon gick gärna först till bordet. Ibland hjälpte Ella Svensson till vid kalasen iklädd serveringsförkläde och vitt spetskrås på huvudet. Mina äldre syskon minns att det på julkalasen ibland var paket upphängda till barnen på det lilla sybordet. Grannen, cigarrhandlaren Ragnar, hade tanterna goda ömsesidiga relationer till. De kunde utbyta vinbär och tjänster. Olga kunde göra dessertvin, ”Madeira”, av vinbär. Det hade hon lärt sig hos Palmes.

Mor såg till att jag och mina syskon gjorde dem små tjänster: vi gick ärenden, plockade bär och vissna violer. Sedan kunde man få thé i tunna koppar i det prydliga köket och smörbakade kakor från det underbara skafferiet. Efterhand märkte vi själva vad vi kunde göra för dem t.ex. servera vid bjudningarna.

På senare tid var de hos oss på julafton i prästgården tillsammans med några andra ensamstående bl. a. Syster Ester. (I äldre tider kom bl.a. ”Tant Tin” och vår granne ”Halte Frans i Väret”, innan han fick sin Amanda.) Det var dopp i grytan i köket kl. 1. Sedan sjöng Far vid pianot i salongen och vid 16-tiden var det kaffe i matsalen. En liten röd tulpan, som beställts hos vår granne trädgårdsmästare Ville Andersson, stod vid varje kopp. Efter Olgas död 1954 sålde Tekla Lyckebo till Stina Ljung och flyttade till en lägenhet på V. Parkgatan 20 B, där hon bodde ensam i några år. Hon telefonerade

ofta till prästgården. Hon var nöjd när vi fick en privat telefon på övre hallen med nr 857, så att hon inte riskerade att störa arbetet på expeditionen, där numret var 129.

När Tant Tekla blev ensam och jag kom till Göteborg för att gå i skola där, skrev vi långa brev till varandra. Jag har en sparad bunt. Där berättar hon om kalasen, vädret, handarbeten, kyrkobesök, vem som visat vänlighet genom att erbjuda skjuts eller kommit med smultron etc. Hon visar också inlevelse med mitt liv med läxor och tentamina och släkten i Göteborg. Så här kunde Tant Teklas brev sluta: ”Så nu lilla Ingegerd ser du hur det varit och hur det är på Lyckebo. Så slutar jag med innerliga omfamningar till guddottern från Tant Tekla.”

I ett långt brev 20 okt. 1958 skickar hon med ett vackert blått tygprov. Hon har då beställt en ny klänning som hon ska ha om hon blir bortbjuden och om hon kan gå. Hon njöt av tanken. Min mor brukade senare vemodigt tala om den fina blå klänningen, som Tant Tekla aldrig fick använda. Hon dog 9 dec. stilla i sitt hem.

Det har varit en glädje för mig att hedra mina gudmödrar med denna minnestext. Att ge barn goda faddrar kan ge ömsesidiga vinster. Mina syskon Anders, Anita, Muje (Maj Eveline) och Nunni (Gunnil) har med varmt engagemang bidragit med sina minnen, som jag stoppat in här och var i texten. Tanterna Carler var ju deras vänner också. Rätt ska vara rätt.

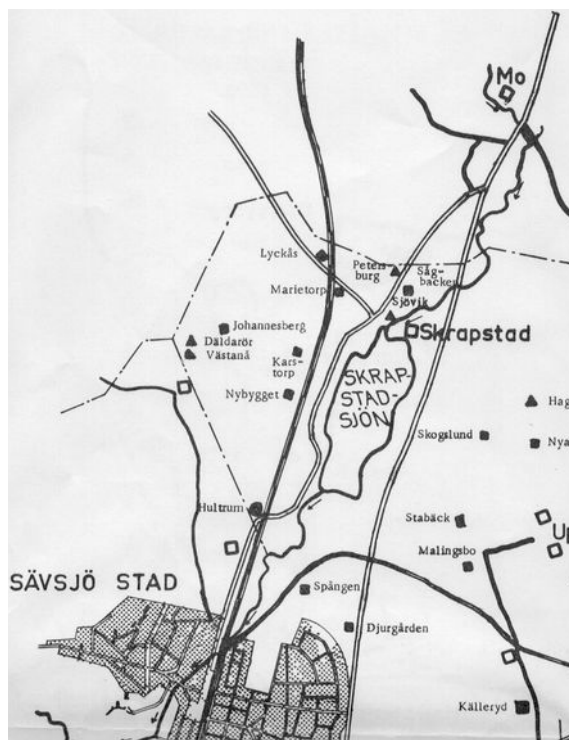

Guddottern

Lund sommaren 2014, Ingegerd Blomstrand

ARTUR SANDAHL'S SKOLVÄG

EN LEVANDE LÄROBOK

Skrapstadskartan

Året är 1900 och det är höst. Artur sju år lämnar torpet Johannesberg, Berget som man säger i vardagslag, för att bege sig till småskolan i Malingsbo.

Berget

Kvar hemma finns bara de yngre syskonen Berta och Tekla. De äldre syskonen, åtta stycken, är troligtvis redan ute i tjänst. Storasyster Selma avled i våras av bröstsjukdom och lillebror Arvid dog redan vid födseln förra året. Albin 12 år gör dagsverken i Hagen där också tioåriga Hanna är

barnpiga. Varannan dag går de den långa vägen via valvet under järnvägen till storskolan i Sävsjö. Artur är nummer tio av de tretton barn brukaren Johan Sandahl och hans Gustava fått.

Artur Sandahls syskon. Övre raden från vänster: Emilia, Klas, Gustaf, Selma, Alfred, Anna. Mitten från vänster: Albin. Främre raden från vänster: Artur, Berta, Hanna, Tekla, Edit

Det är inte mycket tid som Artur kommer att få på sig att lära allt det som är bestämt på högre ort. Varje termin omfattar två månader och så många skolår blir det inte. Det är inte bara de fyra räknesätten, rättstavning, att läsa flytande utan också gamla testamentets skapelsehistoria och syndafall, bordsbönen, Jesu födelse och kanske några kungar. 1882 års läroplan slår fast att eleven skall ges kunskap om djur, växter, årstiderna, vanliga yrken såsom åkerbruk, sjöfart och bergshantering. Hemtraktens höjder, slätter, sjöar, floder och öar. Några sånger och gymnastik med fristående rörelser o fria lekar.

Lyckligt ovetande vandrar vår Johan Edvin Artur rätt ut i en uppslagen lärobok. Redan när han stiger ut på "kvisten" har han hela naturläran omkring sig med en lönn och ett lärkträd runt knuten och humlan som surrar och mössen som söker sig in i uthusen när frosten kommer. Han vet hur ett närodlat äpple eller vinbär eller körsbär smakar. Hur ett päronträd ser ut i blom och att asken är den sista som slår ut och den

första att ge sig för höstkylan. Grodynglen i bäcken och råbockens skällande ger ett hum om fortplantningens mysterium.

Ut genom grinden och in i storskogen med sin mjuka gröna mossa går han. Att det är tre socknar som möts här i närheten och kolbotten han går på bekymrar honom föga. Tyst för sig själv rabblar han treans tabell, veckans dagar och årets månader. Tomtar och troll tror man ju inte på men visst är det märkliga skuggor och prassel bland granarna. Undrar om ett par rader Fader vår kan hjälpa?

Skönt att komma ut på öppen mark, här möts historia och den nya tekniken. Karstorps gravfält med sitt tusenåra förflutna och järnvägen med sina ångande lok sida vid sida. Kanske bestämmer vår Artur sig redan nu för en framtid som murare och eller snuddar han vid tanken att få framföra ett av dessa vidunder. Vad han inte vet är att han om tjugotre år skall bli far till sonen Sven som kommer att ägna en stor del av sitt yrkesverksamma liv åt Statens Järnvägar.

Just när en korp skorrar olycksbådande, konstigt att den på latin heter som den låter, Corvus corax, når han fram till torpet som bär det vackra namnet Lyckås. Hit kommer Artur att flytta 1905 som tolvåring då pappa Johan dör i tuberkulos och mamma Gustava flyttar till Lyckås på andra sidan järnvägen med sina barn. Som tur är kan gossen inte se in i framtiden och vet inte heller att en fiffig en-persons-grind kommer att finnas här 2014. Med vad han kan se är hur Skrapstadsjöns vatten glittrar i den bleka höstsolen. Kanske undrar vår vetgirige skolpilt hur djup sjön kan vara. Det märkliga är att på kartan står det 748 fot men det är höjden över havet. För djupet krävs en lodlina och en båt.

Syren vid lilla Skrapstad

Förbi Lilla Skrapstad med sin fina utsikt över sjön och vackra rosor går han. De ”vanartiga flickor” som då var inhyses här håller sig kanske mest inomhus och stör inte vår gosse.

Nu blir det besvärligt för oss gamlingar som denna julidag valt att gå i Arturs fotspår. För att korsa den hårt trafikerade 128 har man att välja mellan koporten eller att åla medelst hasning under ett par hårt spända taggtrådar. Vår unge föregångare kunde på sin tid däremot lugnt fortsätta sin målmedvetna vandring förbi en präktig stenmur och in i skogen.

Nog hade dagens TV mast som reser sig högt i skyn väckt hans nyfikenhet, han hade hört bruset av alla mobilsamtal och smakat på namnet Comviq GSM AB några gånger. Men nu skymtar han lönnarna i Uppåkras allé som flamar i höstens alla färger. Vår skolpilt är snart framme. Han kom inte för sent idag heller trots att han får klara sig utan klocka.

På andra sidan Vetlandabanans smalspår till höger ligger Malebo eller Malingsbo där ett rum nyttjas som skolsal. Småskolan var ambulerande och förlades där barnen fanns, inom en ganska vid radie.

Malebohuset

Vi följer Artur på hemväg från skolan en vårdag några månader senare. Han sticker fötterna med de omsorgsfullt stoppade ullstrumporna i trätofflorna och påbörjar sin vandring hemåt. Han kikar upp mot Uppåkras ståtliga mangårdsbyggnad med sina många rum och sin glasveranda. Kanske börjar nu en politisk medvetenhet spira i hans unga själ. En medvetenhet som senare i livet skulle få en tydlig vänsterinriktning.

Med nya lärdomar i huvudet och smörgåsen med fläskflott i magen går han med lätta steg. Hans vänstra kind värms gott av eftermiddagssolen men lite kyler det att komma in granskogen. Han stannar en stund vid bäcken omgiven av skogssallat och al. Känner efter om någon sten kan ligga bra i handen för ett kast.

Vid Stabäck, torp under Skrapstad Storegård, är det liv och rörelse. Torparparet Karl August och Lisa Petersson har sex barn, den yngste Erik är jämnårig med Artur. Men det är inte att tänka på att stanna och leka. Hemma väntar arbete, alla måste hjälpas åt, det råder ingen brist på kroppsövelser.

Även om han raskar på så hinner han lägga märke till att ängen ner mot sjön skiftar i lila av alla ludna oxöron på väg att slå ut och hallonsnåren ser riktigt lovande ut. Lila och vita syrener kommer snart att sprida sin väldoft och skönhet här där korna nu gläds åt sin nyfunna frihet från fähusets mörker.

När han går genom stättan in på gårdstunet hemma på Berget har han nästan en mils vandring i benen. Lite torrskaffning, några klunkar vatten från hinken vid spisen och så dags att hjälpa till. Fader Johan gör sitt dagsverke nere på Skrapstad och kommer inte hem förrän i kvällningen. Två kor, en kviga och grisen skall skötas. Varje årstid kräver sitt, bärplockning, potatisskörd, höstslakt av grisen och vinterns skogsarbete. Mamma Gustava är en god organisatör som håller sin barnaskara i trim och är stolt över dem, med all rätt.

Bergets köksspis

Vi som går i Artur Sandahls fotspår mer än hundra år senare har facit i hand. Det blev inte mer än fem år på skolbänken, han klarade sig bra ändå, men värderade kunskap högt och var mycket angelägen om att hans båda barn Ulla och Sven skulle få möjlighet till högre studier. Religion var ett kärt ämne för Artur. Barndomens besök i missionskyrkan och den högst påtagliga fromheten hos grannarna i torp och backstugor gjorde Artur till en reflekterande ateist.

Artur var med och murade Sävsjö stadshotell med en veckolön på 48 kronor 1939. Att vara murare innebar att man var arbetslös på vintern och då blev skogshuggning ett sätt att försörja sig så länge kvicksilvret inte gick ner under -20° . Vinkla en såg och svinga en yxa var gammalt och vant sedan barnaåren på Berget.

Artur Sandahls förlovning

Artur träffar sin Signe Linnéa på Sanatoriet där han murar spisen och hon är kokerska. Norra Europas största träbyggnad var ingen ovanlig plats att hitta kärleken på. Uttrycket sanatoriebarn är väl bekant?

De bosätter sig på Nygatan 12 vars kök blir en plats för både kortspel, politik och god mat. Mamma Gustava bor också här, så självklart blir detta samlingsplats för Arturs alla syskon. Gustava har mycket att berätta. Om morfar kolaren som bröt mark och byggde Berget. Om att åka kolryss och hästdroska till Jönköping och leka i resterna av Jönköpings slott och mycket annat.

Artur Sandahl med hustrun Signe och barnen Ulla och Sven

På trettioalet gör vår vän Sandahl ett klipp. Köper en bit mark i Solvik med fiskevatten till, cyklar till Sandberg i Sikanäs som upprättar ett kontrakt, lånar upp pengar och blir markägare. Allt inom loppet av några timmar. Vallsjöns krafter får finansiera amorteringen av lånet.

Anna Forsell är den som lånar ut pengar till markköpet. Hon har gjort pengar på att sälja-just det- skolmössor. Många år senare när markens värde har ökat med några nollor på slutet, matematik i praktik, konstaterar Artur, med glimten i ögat, att han är bolsjeviken som blev kapitalist.

83 år gammal är Artur en av tre i laget som vinner Veteranvetarnas länsfinal. De kunnigaste och mest allmänbildade i hård konkurrens mellan fyrtio PRO-lag.

Torparpojken lärde en hel del i Malingsbos skolsal men mycket, mycket mer ur livets egen lärobok även om den ibland saknar svarshäfte.

Den 16 november 1985 går en färgstark murare ur tiden. Artur Sandahl idealisten är död 92 år gammal.

Inger Högberg

inger43.hogberg@gmail.com

MIN MORMOR

Vackra hattar var en passion. Hon gick alltid till Inga Engdahls affär där hon ofta fick specialpris när hon ville ha en ny kreation.

Mormor och jag

Det är bitande kallt och snön knarrar under fötterna när mormor och jag går Sällströmsgatan fram. Vi är på väg till Filadelfia i andra änden av stan. Mormor, som har varit pingstvän sedan hon var 17 år, är noga med att gå på de flesta möten. Och särskilt när Sångarna ska vara med och sjunga. För min mormor har en sångröst långt utöver det vanliga och har en bärande roll i pingstvännernas kör.

Vid Pressbyrån på torget gör vi en liten paus.
-Vill du ha Figaro eller Tenor, frågar mormor.
-Tenor, svarar jag förnöjd när jag inser att jag får en helt egen tablettask att förfoga över under kvällens möte. Mormor är väl införstådd med att det kan blir drygt för en liten sju-åring att sitta stilla under ett långt väckelsemöte och därför ser hon alltid till att det finns något att suga på som hon uttrycker det. När vi väl är framme i Filadelfia är det många att hälsa på. Mormor är stolt över att jag är med och skjuter ivrigt fram

mig så att jag får ta i hand jag också.
Men jag säger inte frid som mormor gör utan niger och säger goddag istället.
Det blir ett långt möte med många förböner och en lång predikan. Jag dinglar med benen i bänken och tittar mig ofta omkring. Mest tittar jag på en pojke som jag vet är lika gammal som jag och som har så glada bruna ögon. Jag är lite nyfiken på om han har blivit så där glad av att möta Jesus eller om han bara är glad av sig själv.

När mötet är slut slipper vi gå den långa vägen hem. Vi får åka bil med en familj från Bringetofta. Det är varmt och skönt när vi kommer in i mormors lägenhet och sångarna är redan bäddade. Jag är trött när jag kryper ner i den mjuka sängen som är bäddad med ett vackert lapptäcke och lakan med breda spetsar och rött monogram. Det är lite som i en dimma jag hör mormors röst: -I morgon får du sova så länge du vill.

En brinnande tro

Mormor hette Ruth Ingeborg Karlsson och var född den 19 juni 1903. Hon var bland de yngre barnen i en syskonskara med 17 barn (hennes mamma Olivia fick för övrigt medalj och en slant

av kungen för att hon fött så många barn). Mormor var gift med John Karlsson, som var 18 år äldre. Hon träffade honom när de bägge arbetade på en av stans skofabriker. De gifte sig och fick så småningom två döttrar, Maria och så Solveig som är min mamma.

Mestadels bodde familjen på Sandsjövägen i Sävsjö och morfar arbetade som målare eller fabriksarbetare. På den knappa fritiden var morfar en stor naturvän och målade också många tavlor när kassan tillät inköp av färger och pannår.

Mormor gick och tvättade hos mer bemedlade och fick på det sättet ett tillskott till hushållskassan. Hon hjälpte också många barn till världen under den tid det var hemförlossningar som gällde. Men mest av allt var det pingstförsamlingen som gällde (förutom den älskade familjen). Hon var med och byggde upp församlingen och hon var den trogen tills hon tog sista andetag. Otaliga är de möten hon deltog i, det handlade om allt från torgmöten till tältmöten och till sedvanliga gudstjänster i Filadelfia. Hon sjöng mycket solo och hon ledde bön och vittnade om sin starka tro. Jag kan aldrig minnas att hon någon gång sviktade i sin tilltro till Gud. Till och med den gången jag låg sjuk på intensivvården och just hade fött en liten flicka som även hon var mycket sjuk, så sände hon bud att hon hade fått bönesvar och att vi skulle bli friska och att allt skulle bli bra.

Vilket det också – förstås – blev.

Varje vecka gick hon till långvården, ålderdomshemmen och konvalescenthemmet och sjöng. Om jag var på besök var jag alltid med henne och lyssnade när hon pratade med alla och sjöng sina sånger. Ofta fick de hon besökte önska sig sånger och väldigt ofta önskade de just denna sång av Teofil Engström.

Det stod en blomma

1. Det stod en blomma så skön och blid, i dikesrenen där hemmavid. Den lilla blomman jag glömmer ej, den himmelsblåa förgätmigej.

Fast utan ord den bilden ger mig bud: Det finns en Gud, det finns en Gud. Ty allt det sköna som mitt öga ser, en större tro på Gud mig ger.

2. Långt över skogar och bergen blå, min blick så ofta vill gärna gå. Där bäcken porlar så frisk och klar mitt öga gärna vill dröja kvar.

3. Ibland jag stått vid en fjällsjös strand, när sol gått ner i purpurbrand. De stolta höjdernas siluett en större tro på Gud mig gett.

4. När mörka natten har fallit på jag lyfter blicken mot höjden då. När jag ser stjärnornas himlabro jag kan ej tvivla, jag måste tro.

Många var de – alltifrån pastorer till vanliga församlingsmedlemmar – som även besökte mormor för att få sig ett tröstens ord och kanske en tår kaffe och våfflor. Hon var outtröttlig i att skänka sina medmänniskor mod, hopp och glädje och jag frågade ibland hur hon orkade med alla orättvisor hon bevittnade, både de som hon själv drabbades av och de andra människor fick utstå. Hennes svar var:
-Man får lämna det.

Ovillkorlig kärlek

Från det att jag var en mycket liten flicka hälsade jag på varje sommar och vinter hos mormor och morfar. Och när morfar hade dött när jag var nio år, så blev det mormor och jag. Eftersom jag var ett blekt och magert barn hade hon den filosofin att jag skulle få bestämma vilken mat vi skulle äta. Och det var förstås ett kärt nöje. Jag valde alltid rotmos, kalops, stekt strömming, Bongs köttsoffa på burk, isterband och grisfötter. Det mesta inhandlat på Svenssons, vid Lundbergs plan. Varje förmiddag gick vi ”framåt” som mormor uttryckte det. Det innebar att vi handlade mat, kanske utträttade lite bankärenden och pratade med folk. Samtalen handlade om allt från vädret till hälsan och det senaste mötet. Som för övrigt alltid var det bästa...

Mormor var noga med att jag skulle ha nya underkläder. Inte för att jag precis behövde, utan för att hon tyckte så mycket om att måna om mig. Oftast gick vi till Varuhuset där jag längtansfullt sneglade på de blommiga underbyxorna. Men där tyckte mormor att det var mer rejält med de med flossad insida och längre ben.

Trots en begränsad ekonomi kändes det alltid som om allt var möjligt när vi gick i affärer.

Stannade jag till vid något en liten stund extra så var mormor där och frågade om jag ville ha det. Och kanske var det där min egen känsla av att det mesta är möjligt – om man bara vill – grundlades.

Ofta avslutades våra rundor på stan med ett besök hos någon avsides tagen. De avsides tagna var människor som av en eller annan anledning hade det lite svårt och kanske befann sig på samhällets skuggsida.

De besöken följde ofta samma mönster. Mormor brukade diska och kanske sopa golvet och torka köksbordet. Efter att ha pratat en stund om livet och tröstat lite, sjöng hon några sånger och så läste hon ur bibeln. Jag brukade få läsa Psalm 23, ”Herren är min herde” och så avslutade mormor med bön. Sen var det dags för hemfärd och väntad matlagning. Jag brukade läsa när mormor stod vid spisen och det hände att jag ibland läste högt för henne.

Det tyckte hon om, liksom när vi diskuterade den kristna tron. Jag kunde ibland ha lite svårt att förstå den ovillkorliga kärlek mormor visade sina medmänniskor. Men det var fullständigt naturligt för henne att ha det förhållningssättet och hon menade ofta att hon som var ett Guds barn och en del av Leva Pethrus väckelse inte var den som skulle döma.

Idag är mormors tankar om ovillkorlig kärlek en lysande stjärna på min himmel och något som jag varje dag kämpar med att försöka förverkliga i mina möten med människor.

Mormor dog, 83 år gammal, i oktober 1986 och i efterhand fick vi höra att hon berättat för några trosvänner att hon fått hembud.

Det var en mycket välfylld pingstkyrka som följde henne till den sista vilan. Vid graven stod många vuxna karlar och storgrät och det fick mig att förstå hur mycket hon betydde för sin omvärld.

För mig var hon ju mest en mycket älskad mormor som jag fortfarande tänker på varje dag och som är en stor förebild för mig i hur en människa ska vara.

Ywonne Gill ywonne.gill@gmail.com

PRESS OCH PRESSFOLK I SÄVSJÖ

Sävsjö har aldrig haft någon egen dagstidning, men det hindrar inte att även Sävsjö har en plats i den svenska presshistorien. Flera framträdande pressprofiler har sitt ursprung i Sävsjö och under några decennier fanns inte mindre än fyra lokalredaktioner i staden. Inget läsvärt gick då Sävsjöborna förbi i den knivskarpa konkurrensen om prenumeranter och nyhetsstoff. När började man då läsa tidningar i Sävsjö? Ja, som så mycket annat kom denna nymodighet med järnvägen. Men ”man” var inte gemene man utan en mycket begränsad skara, bara de som hade råd med och behov av en regelbundet utkommande tidning. Dessutom kunde långt ifrån alla läsa; det tog ett tag innan skolreformen 1842 fick fullt genomslag.

Den första tidningen i Sverige, Post och Inrikes Tidningar, började utges 1645. Den är världens äldsta utkommande tidning, även om den numera bara trycks i tre pappersexemplar och i övrigt sprids på nätet. Post och Inrikes Tidningar hade monopol på nyhetsförmedlingen i nästan hundra år; genom denna förmedlades stats- och kungamaktens officiella version av vad som tilldrog sig i riket och på slagfälten. Den kom mestadels en gång i veckan och sändes med postdiligenser till ledande befattningshavare, ståndspersoner och köpmän. Men den hade även många läsare i prästerskapet och på så vis bör ett och annat exemplar också ha nått Västra härad. Prästerna var under flera hundra år de viktigaste nyhetsförmedlarna. Det var i samband med gudstjänsterna som folk i allmänhet fick reda på vad som hänt både i världen och i bygden.

Järnvägens roll

I mitten av 1800-talet uppgick den samlade svenska tidningsupplagan till cirka 50 000 exemplar per dag. Då fanns i alla större städer åtminstone en tidning, i huvudstaden ännu fler. Ungefär 50 år senare, vid sekelskiftet 1900, trycktes mer än en miljon tidningar per dag. Den moderna pressen fick alltså sitt genombrott under 1800-talets andra hälft. Järnvägen spelade som nämnts en stor roll, såväl för nyhetsförmedlingen som för distributionen av de tryckta tidningarna. Det blev möjligt att i Sävsjö läsa dagsfärska tidningar från Stockholm eller

från Jönköping och Växjö. Till dagspressens expansion bidrog även tryckeriteknikens utveckling, att det gick att göra papper av trämassa (och inte bara lump, som dittills), att läskunnigheten ökade och att tidningarna blev mycket billigare tack vare de snabbt ökande annonsintäkterna.

Begränsningar fanns dock fortfarande. Det var länge bara i städerna som det var tillåtet att framställa trycksaker. I Jönköpings län fanns på 1800-talet tre orter med stadsrättigheter, Jönköping, Eksjö och Gränna. Den första varaktigt utkommande tidningen i länet var Jönköpings Tidning som grundades 1807 och upphörde 1884, då den uppgick i nystartade Smålands Allehanda. Den hade en konservativ inriktning, medan Jönköpingsbladet (1843-1872) var liberal. 1865 tillkom också Jönköpings-Posten som alltså i år, 2015, firar 150-årsjubileum. Grenna Nya Tidning existerade mellan 1857 och 1890, medan den första tidningen som trycktes i Eksjö hette Hvad Nytt och utkom mellan 1843 och 1890. Tidningsnamnet kompletterades med Eksjö-Tidningen 1885-87 och Tidning för Eksjö, Nässjö, Säfsjö och omnejd 1887-1890.

Då är vi alltså framme vid den första tidningen som direkt vände sig till Sävsjöborna. Hvad Nytt gavs alltså ut i Eksjö och utkom två gånger i veckan, mellan 1868 och 1873 tre gånger, en ganska tät utgivning för en landsortstidning vid den tiden. Det tyder på att den var bärkraftig och sannolikt hade en ganska stor läsekrets på höglandet inklusive Sävsjö.

Tävling om Sävsjö-läsare

Men de potentiella läsarna på de orter som inte hade någon egen tidning uppvaktades från många håll. Nära till Sävsjö hade Eksjö-Tidningen, som började utges två gånger i

veckan från 1884 och Hvetlanda-Posten som startade som avläggare till Eksjö-Tidningen 1893. Från 1873 fanns också Hvetlanda Tidning, som trycktes i Jönköping som en avläggare till Jönköpings-Posten. Den kom en gång i veckan. Högartidningen Smålands Allehanda i Jönköping (startad 1879) hade säkerligen också en hel del prenumeranter i Sävsjö med omnejd. Det var länets enda sexdagarstidning innan Jönköpings-Posten 1905 också började utkomma måndags- och lördag.

Medan Allehanda närmast var det profana etablissemangets organ vände sig JP särskilt till frikyrkofolket. 1901 fick också arbetarrörelsen en egen tidning i Jönköping, Smålands Folkblad. Den blev daglig 1908, hade ambitionen att täcka hela landskapet och riktade sig således även till arbetarna i Sävsjö.

En av de mest lästa tidningarna i Sävsjö under 1800-talets sista och 1900-talets första år utgavs i Kronobergs län. Det var Smålandsposten i Växjö, som under något decennium faktiskt hade större upplaga än någon annan tidning utanför storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Det berodde på tidningens redaktör, Alfred Hedenstierna från Agunnaryd, signaturen ”Sigurd”. Han var en av landets ledande konservativa opinionsbildare, ställde det förfallna Stockholm mot den hederliga landsorten och blev lika hatad som älskad för sina oförblommerade åsikter. Bland annat drev han en uppmärksam kampanj mot Gustaf Frödings dikt ”En morgondröm”.

Dessutom var han en skicklig affärsman. Han såg till att Smålandsposten kunde köpas på femton olika ställen i Stockholm och på många andra platser utanför Kronobergs län, bland annat i Sävsjö. Med ett lite billigare veckoblad vände han sig särskilt till den ”mindre bemedlade hemmansegare- och arbetarbefolkningen på landsbygden i Kronobergs och Jönköpings län”, dvs de dittills tidningslösa hushållen. ”Sigurd” var Smålands förste tidningskung och lämnade 1897 Växjö som en förmögen man. Han skrev inte bara pamfletter i sin tidning utan publicerade även lyriska alster.

Sommaren 1886 lät han sin mest kända dikt, ”Hjärtats saga” gå i tryck.

Den följdes direkt i samma tidningsspalt av ett ”Bref från Sävsjö”.

<p>... märkbar satte bort ch härads- beträkts- ovärligt ilnga med</p> <p>tyckte att iligen sjelf arie ordfo- kör Land-</p> <p>de farbror? för jag har flussen, att alla på 17 let var ett om "skör- gas att lä- nille före-</p> <p>så låg der rynholkar. astörenin- re hustru- an aldrig</p> <p>Sigurd.</p>	<p>... tillfogade honom mera uttryck som i övrigt tet. Mördaren flydde under den derpå uppsättande förvirringen. Sångarens sär- sär lifsfarliga. Vid det sista meddelan- dets afgång hade angriparen ännu icke ertappats.</p> <p>Hjärtats saga. Hvar skog har nog sin källa, Hvar äng sin blomma har, Hvart hjerta har sin saga Från flydda ungdomsdar.</p> <p>Och skogens källa sinar Och ängens blomma dör, Men hjertats tysta saga Ej någon tid förlör.</p> <p>Sigurd.</p> <p>Bref från Sävsjö. (Till Smålandsposten.) Den 16 Augusti 1886. Skepperstaadsby. Kronolänsmanen H. W. Svobackeg höll i förra veckan den 10 des polisun- dersökning med enkan Johanna Jön- söders i backstugan Skepperstaads Slätt invid Skepperstaads by, enär ett allmänt rykte utspredts, att hon framförlt och genom sitt förvållande lätit ett foster</p>	<p>... kort utdelades till dem; sänger utför- och förelag hölls af den sanna talan- begafvade predikanten N. Lindqvist.</p> <p>Sävsjö godtemplare.</p> <p>Vid i går hållet möte i logen "Sävsjö- Välgång" inträdde den namnunniz och frånstående författaren <i>Hjelms Sten-</i> säm som medlem i godtemplarorden. Han har alltid varit så gott som absolut, och det är fördenskull egentligen icke för egen del, utan lastmera för att genom sitt exempel verka för sina medlemmiskor, som han afvun ofentligen stält sig un- der nykterhetens baner, hvarigenom vi godtemplare vunnit en fast stödjelare inom våra led. Herr Strömer, som för bröstlidande både i fjol somras och i är uppehållit sig vid härvarande sanato- rium och derigenom mycket förbät- rats, kommer tröligen att stanna kvar i Sävsjö öfver vintern.</p> <p>... u.</p> <p>Brefkort från Wernamo. (Till Smålandsposten.) Den 14 Augusti. I söndags gafs af "de blinde sångarne" en konsert, den tredje i ordningen här- städes, enär de under föregående tors- dags- och fredagsaftnar efter olika pro- gram uppträdt i godtemplarnes sal. Den ovanliga känslan i föredraget och</p>
---	--	--

Sävsjö Nyheter och Sävsjö-Tidningen

I Sven Tollins detaljerade förteckning över Svensk dagspress 1900-1967 återfinns två tidningar med Sävsjö i titeln. Ingen av dem trycktes emellertid i Sävsjö. Sävsjö Nyheter, med Hvetlanda som utgivningsort fast den trycktes på Jönköpings-Posten, utkom mellan 1919 och 1940, först två gånger i veckan, från 1928 tre gånger. Tidningens politiska signatur var moderat och den (okontrollerade) upplagan uppgick 1938 till 500 exemplar. Sävsjö Nyheter var dessförinnan, 1911-1916 vinjetten på en sida i Nässjö Nyheter och 1917-1918 i Hvetlanda Tidning. Sävsjö-Tidningen var också moderat och utkom tre gånger i veckan.

Den var en avläggare till Eksjö-Tidningen 1915-1916 och därefter till 1922 sista eller fjärde sidan av samma huvudtidning. Från 1922 till 1935 återfanns Sävsjö-Tidningen som sista eller fjärde sidan av Nässjö-Tidningen och 1935-1938 samt 1940-1944 var den avläggare till denna tidning. 1939-1940 bestod Sävsjö-Tidningen bara av en sida i Nässjö-Tidningen.

Både Sävsjö Nyheter och Sävsjö-Tidningen var alltså avläggare till andra tidningar. Dessa hoppades lättare kunna attrahera lokala prenumeranter och annonsörer om Sävsjö ingick i titeln. Å andra sidan var det en garanti för att åtminstone en sida om dagen handlade om Sävsjö, vilket i sin tur krävde en fast bemanning i det dåtida municipalsamhället.

Fyra lokalredaktioner

I takt med att Sävsjö växte och allt fler tidningar tillkom blev också den massmediala bevakningen bättre. När Sävsjö blev stad 1947 fanns fyra olika lokalredaktioner i staden som betjänade tidningar med skiftande politisk färg. Det var högertidningen Smålands Allehanda (som 1945 inlemmat Eksjö-Tidningen och Nässjö-Tidningen), socialdemokratiska Smålands Folkblad, folktopartistiska Smålands Dagblad och bondeförbundets språkrör, Smålandsbygdens Tidning, som hade startat 1925. Dagbladet, som var en avläggare till Smålands-Tidningen, trycktes i Eksjö, de övriga i Jönköping.

När tidningsdöden från 1950-talets slut började skörda offer även i Småland försvann den ena lokalredaktionen efter den andra. Till slut återstod bara Smålands Dagblad. Men dessförinnan, när konkurrensen var som intensivast, missades inga nyheter. Samtidigt refererades och kommenterades de lokalpolitiska frågorna från många olika perspektiv. De flesta journalister, så även i Sävsjö, sympatiserade med den politiska linje deras tidningar företrädde.

Några var eller blev samtidigt ledande kommunalpolitiker som Smålands Folkblads lokalredaktör, sedermera drätselkamarordföranden Agne Svensson (s) och Smålandsbygdens Evald Sandestam (c), som blev ordförande i både kommunstyrelsen och drätselkammaren. ”Sandestam skrev bra för att inte vara professionell journalist”, minns Aftonbladets legendariske redaktionschef Sigurd Glans, som var samtida med Sandestam på Smålandsbygdens Tidning. Smålands Allehandas lokalredaktion sköttes bland annat av en av journalistbröderna Rosell, Lennart, och på Smålands Dagblad residerade signaturen Bros, Berndt Rostedt. Bros anställdes som redaktör 1949 efter att ha skrivit sportreferat i tidningen. Han gav sig inte in i politiken utan tycks ha funnit ett större nöje i att som journalist hålla efter stadens styrande och andra honoratiöres med ”vass penna och glimten i ögat”, som hans eftermäle lyder i en av hembygdsföreningens skrifter. Där återfinns också några pärlor från Bros personliga spalt ”Blick på sta’n”. Som denna från den 18 mars 1954:

”Att sammanträdet inte varade längre än en timma får tillskrivas det förhållandet att landstingsman Carlström var bortrest och konditor Franzén ur form”.

Berndt Rostedt och Inga Källström

Bros kom att under flera decennier bli ”stadens journalist”. Det torde inte bara berott på att hans lokalredaktion blev den enda kvarvarande utan också på att han som lokalredaktör verkade ha en viss distans till det samhälle han var satt att skildra. Han hade också en stor tillgång i den skickliga fotograf han samarbetade med, Inga Källström. Annars rådde ett totalt gubbvälde på lokalredaktionerna i Sävsjö som på många andra tidningsredaktioner. Kvinnorna utgjorde länge bara en tiondel av journalistkåren i Sverige, idag är de i majoritet.

Tre profiler

I Den svenska pressens historia, som för några år sedan utkom i fem band, förekommer tre journalister med sitt ursprung i Sävsjö, Gunnar Franzén, Gunnar Rosell och Gustaf ”Hacko” Högberg. Det kan vara lämpligt att runda av dessa nedslag i stadens tidningshistoria med att kort berätta om dessa.

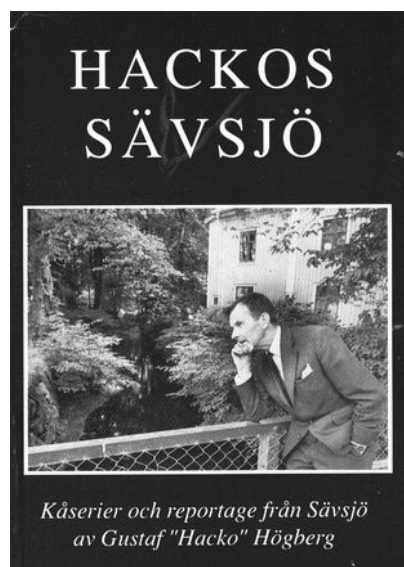
Gunnar Franzén vid skrivbordet. Bilden är tagen av Inga Källström. Gunnar Franzén var lokalredaktör för Smålands Allehanda i Sävsjö under 1950-talet.

Gunnar Franzén föddes 1892 i Norra Ljunga som son till skräddarmästare Oscar Franzén och hans hustru Sofia. Familjen flyttade 1904 till Växjö, bland annat för att studiekostnaderna för barnen var lägre. Gunnars bror Axel kom där in på folkskollärarseminariet (och flyttade sedan tillbaka till Sävsjö) medan Gunnar började som springpojke på Smålandsposten. 17 år gammal fick han fast anställning på redaktionen och blev kvar där i över 70 år. Han dog 1983. Gunnar Franzén var chefredaktör för tidningen 1934-1966, men blev mest känd för sina utrikeskrönikor, som under de båda världskrigen gav Smålandsposten en särställning i den svenska landsortspresen.

Om Stora journalistpriset hade funnits på den tiden hade Gunnar Franzén varit en given kandidat. 1979 fick en annan Gunnar från Sävsjö det, Gunnar Rosell, för en artikelserie i Aftonbladet om alkoholens skadeverkningar. Gunnar Rosell föddes i Sävsjö 1928 och inledde sin tidningskarriär på Smålandsbygdens Tidning innan han 1955 anställdes på Aftonbladet. Rosell verkade på Aftonbladet i 40 år, först som reporter och chef för Göteborgsredaktionen. På 1970-talet specialiserade han sig som medicinsk reporter och blev så framgångsrik i den rollen att han fick både Stora journalistpriset och ett eget medicinpris som Aftonbladet inrättade i hans namn. Han avled 2003.

**Artikeln är ett sammandrag av det föredrag Lars-Åke Engblom höll vid Smålands Akademis besök i Sävsjö i april 2014. Lars-Åke är professor i medie- och kommunikationsvetenskap och ordförande i Svensk presshistorisk förening.*

Gustaf "Hacko" Högberg (1904-1999) var min svärfar. Mycket om Sävsjö har jag hört av honom. Bland annat vilka villkor som gällde för en lokalredaktör, när han på 1920-talet blev Smålands Folkblads man i Sävsjö. För att redaktionen skulle löna sig måste han också ackvirera annonser; det var ingen enkel dubbelroll. Han fortsatte sedan till huvudredaktionen i Jönköping och därifrån till Göteborg, där han verkade som kåsör i Ny Tid och Göteborgs-Posten under nästan 50 år. Han släppte aldrig kontakten med Sävsjö, författade prologen vid stadsinvigningen 1947 och kryddade under många år Smålands Dagblads sävsjösida med nostalgiska kåserier under signaturen V.E. Modig. den sista publicerad bara några dagar innan han lade ner sin penna för gott 1999.

Han medverkade också flitigt med kåserier i radion. Några rader från ett av dessa, midsommardagen 1949, publicerat i Radiotjänsts programtidning Hörde ni, vittnar om lokalredaktörens vardag:

"Nyheterna strömmade in denna morgon. Det är en lust att vara lokalredaktör. Vårbruket är i full gång. En sak är värd att noteras. Att plogarna kommit i jorden, att ringvältarna börjar sjunga sin sång över fälten (...) Det har hänt förr att vårbruket kommit igång. I århundraden. Men ändå är det en nyhet. Folk vill veta om det blir bröd i höst också. Det är lika viktigt som en nyhet om atomsprängningar, men man blir inte berömd på kuppen".

Företagsamma kvinnor

EBBA ELFSTRÖM 1915-2014

Bakom en framgångsrik man står alltid en kvinna och bakom en butiksdisk står också nästan alltid en kvinna - ofta framgångsrik.

Så ock på Köpmangatan i Sävsjö. Genom åren har kvinnor som Meli Wass, Linnéa Malmqvist, Ewa Lilliegren, Sockerklara, Josefina Högberg, Ulla Asklund, Greta Trolle, Edit Blom, Helen Ekwurtzel och många, många fler drivit affärsföretag här med fast hand och mjuka nypor.

Ebba Elfström är en av dem. I november 2014 gick hon bort nästan 100 år gammal. Vid ett samtal hösten 2013 i hennes vackert möblerade lägenhet berättar denna spröda vithåriga dam om sitt liv och hur hon hamnade i Elfströms skoaffär på Köpmangatan 1 i Sävsjö.

Ebba Maria Viola föddes 1915 i Marbäcks kyrkby utanför Aneby. Pappa Frans Oskar Alm var korpral och änklings med fyra flickor när han gifte sig med Augusta Teresia som födde honom ytterligare fem barn i soldattorpet. Ebba var nummer tre i den yngre kullen, så det var en stor familj hon växte upp i. Modern vistades många år på Stjärneborg Nobynäs sjukhus då hon drabbats av MS.

Det gick bra för Ebba i skolan, men det blev bara 6 års skolgång. Som 14 åring fick hon plats som barnpiga hos skolläraren och orgelnisten Linus Johansson i Marbäcks Klockaregård. Hennes kvicka huvud och vackra handstil gjorde att hon även fick hjälpa till med att rätta skolböckerna.

Livet går vidare, Ebba får anställning i guldsmed Hertzmans affär, kuriöst nog på Köpmangatan 1

i Aneby. Nästa arbetsplats blir en skoaffär i Gränna som drivs av familjen Eklöf, vars anfader var den skomakare som startade tillverkningen av det kända märket Löfsko. Det är alltså redan här som Ebba får kontakt med läder och läster. Samtidigt knäcker hon extra med att renskriva handlingar åt stadens häradsdomare som inte var särskilt skrivkunnig säger Ebba lite syrligt.

Till Sävsjö kom Ebba som 28-åring efter att ha nappat på Elfströms annons där man sökte efter ett affärsbiträde. Året var 1943. En tid då det rådde ransonering även av skor. Tilldelningen per år var för herrar ett par skor och en halvsulning. Damerna fick nöja sig med två halvsulningar.

Elfströms var vid denna tid ett familjeföretag med skoaffär och skomakeriverksamhet. Äldste sonen Gerhard drog 1940 till Lund och startade där en mycket framgångsrik skoaffär på Skomakaregatan. Herman, den yngste av sönerna, ägnade sig åt skomakeriet tillsammans med fader Carl. Mellansonen Wiktor verkade som resande först för skofabriken Vera och sedan för familjeföretaget som han tog över som ägare 1947.

Ebba trivdes bra med sitt arbete, sina kunder och sin chef Wiktor. Med chefen så bra att hon efter fyra år blev fru Elfström. Wiktor var förutom en uppskattad chef också spelman i folkdanslaget. Han spelade både fiol och teater. Under många år gjorde han också stora insatser för Köpmannaföreningen bl. a som kassör.

Elfströms skoaffär 1959 frv Ebba Elfström, Gittan Wikström, Jeanette Edlund och Wiktor Elfström

Jeanette Edlund jobbade i Elfströms skoaffär mellan åren 1958 och 1963. Hon fick bl.a. vara med och provgå skor, kanske för att storlek 37 passade hennes fötter, när representanter för Löfsko och Gyllene Gripen kom för att visa upp sina kollektioner. Man satsade på kvalitetsskor och Jeanette minns när Katja of Sweden lanserade taxklackade skor i buffelskinn. Gummistövlar och gymnastikskor som kanske inte är lika glamorösa men viktiga, köptes in via firma Sture Svenssons i Vrigstad. Wiktor skötte företaget men Ebba var butikschef. Hon var noga med ordningen. Skokartongerna minutiöst staplade och en prydlig skyltning. Som brukligt var vid denna tid höll man distans till sin personal så Jeanette och hennes kollega Gittan Wikström titulerade sin chef fru Elfström.

Affärsfastigheten Köpmangatan 1 köpte makarna Elfström 1956 sedan de tidigare ägarna, systrarna Mina och Fatima Johansson och deras katter gått ur tiden. Huset revs efter några år och Ebba och hennes personal huserade en tid i Annexet för att i augusti 1959 flytta tillbaka in i nya fräscha lokaler.

Elfströms skoaffär 1968

1969 avlider Wiktor 63 år gammal. Ensam kvar blir Ebba med en butik och en fastighet. Affären drev hon vidare fram till 1972 då hon sålde den. Sin branschkunskap, sina fotografier och sina minnen delade hon med sig av då skomakerimuseet vid Eksjöhovgård öppnade.

1976 sålde Ebba fastigheten till firma Backlers ägare men behöll den stora lägenheten, ovanför affären. Kanske Sävsjös bäst belägna bostad med utsikt över torget och möjlighet att ha daglig koll

på bensinpriset.

Sin DAF sålde hon dock 1975. Men det var bra att kunna köra bil då de s.k. uppäckningarna, inte alltid ägde rum på Stadshotellet i Sävsjö utan kanske i Vetlanda eller Nässjö.

Sin lediga tid ägnade Ebba bl.a. åt Sävsjö Missionsförsamling. Nöjt konstaterar hon sig vara dess äldsta medlem med sina 97 levnadsår och att 70 av dem tillhört missionskyrkan. Hon var också en nyfiken resenär och var redan på 50-talet i Paris och Riva del Sole tillsammans med goda vännen Ingegerd Sandestam. Lite ovanligt för två damer denna tid kommenterar Inger Wästlund, dotter till Maja som också var nära vän till Ebba.

Efter lite övertalning plockar Ebba fram ett kärt minne. Ett par läckra italienska pumps i lila mocka med smal hög klack Det är en njutning att se hur hon ömt och med vana händer hanterar denna symbol för flärd och kvinnlighet. Ebba tackar också naturen för sitt självlockiga hår en tillgång för en kvinna som vill se prydlig ut.

Innan vi skiljs åt är vi rörande överens om det välbehag och den livskvalitet som välgjorda detaljer och välsydda sömmar i kläder och skor ger oss.

Ebbas italienska pumps i lila mocka

Inger Högberg

inger43.hogberg@gmail.com

FAMILJEN ELFSTRÖM

Carl Elfström var skomakare född 1876 i Bäckaby och son till skomakare Peter Zakrisson. Carl var alltså född Petersson och tog sig namnet Elfström då han flyttade hemifrån. 1899 gifte han sig med Hanna Magnusson från Brånskog Ramkvilla. Paret bosatte sig i Årset Norregård i Fröderyd. Carl har storvulna planer och redan 1900 annonserar han i Hvetlanda Posten

2 skomakeriarbetare med 4 eller 5 års vana i yrket samt nyktra och ordentliga få genast stadigvarande kondition hos skomakare

C. Elfström Årset

Hanna och Carl fick en dotter och fyra söner. Elsa Ragnhild Eufemia 1899, Gerhard 1902, Wiktor 1903, Elmer 1905 och lillpojken Herman 1908. Familjen flyttade till Vallsjö 1923 och bosatte sig från början på Eksjöhovgårdsvägen 23. Carl drev här skomakeri och affär. Pojkarna står som skomakeriarbetare. Efter två år flyttar affären ner till Köpmangatan men skomakeriet fanns kvar. Sönerna fick bytas vid som föreståndare för affären.

Gerhard utbildade sig på Mariannelunds handelsskola, flyttade till Lund 1940 och köpte en skoaffär. Elfströms skor Skomakaregatan 3 blev stadens elegantaste skoaffär. Olof Elfström som tog över firman blev fjärde generationen som gick skovägen.

Wiktor blev sävsjöbutikens ägare 1947 och var innan dess "resande" för familjeföretaget och andra skofabriker. Elfströms skoaffär upphörde 1994 efter nästan sjuttio år.

Herman tog över skomakeriet som han drev tillsammans med pappa Carl som blev vid sin läst fram till sin död 1967 vid nittio års ålder. Skomakeriet var känt för sina välgjorda skor och stövlar. På uppdrag av landstinget tillverkade man ortopediska skor. Herman Elfström drev sitt skomakeri, om än i mindre skala, en bit in på 1980-talet. Han avled 1988 nära 80 år gammal.

Sävsjö Hembygdsförening köpte 2003 den intakta verkstadsinredningen för 10000 kronor och magasinerade den i Komstad. Där stod den till sommaren 2007, då det hela flyttades till f.d. Slöjdarstället vid Eksjöhovgård, där allt ställdes upp precis som det hade stått i det gamla skomakeriet. Herman Elfströms skomakeri har återuppstått som skomakerimuseum.

Bilden tagen 1918. fr.v. Wiktor, Herman, Elsa, Carl, Hanna, Elmer, Gerhard.

Fr.v Gerhard och Wiktor Elfström

Referenser: Nilsson Elna, Sävsjö-ett samhälles liv och utveckling vid stambanan

Andersson Lars-Åke, Fröderyds Hembygdsförening
Karlsson Bengt, Affärer i Lund

Inger Högberg inger43.hogberg@gmail.com

AXPLOCK FRÅN TIDNINGSAKIVET

Vi fortsätter att bläddra i våra tidningslägg med Smålands Dagblad och Sävsjö nyheter. Nu har vi kommit fram till år 1955.

På förstasidorna kan man läsa att Nikita Chrusjtjov tar sig allt mer makt i Sovjet och Sir Winston Churchill avgår som premiärminister i Storbritannien som 80-åring.

Här i Sverige slopas motboken och man röstar om vänster- eller högertrafik. Poliovaccinet börjar användas och på hösten ges riksmarschen mycket uppmärksamhet. Man plågas av hårda stormar och översvämningar även då och i december hade vi 41 cm snö. Litteraturpriset 1955 vann islänningen Haldór Laxness.

Här har vi plockat ut lite av vad som hände i Sävsjö för 60 år sedan.

Måndagen 3 januari

Det slutgiltiga invånarantalet

i Sävsjö vid årsskiftet uppgick till 4883. Inom Sävsjö församling uppgick antalet till 4732 och inom Hjärtlanda församling 151.

Tisdagen 4 januari

Sveriges tjänsteäldste ÖK jubilerar och avgår

Sveriges till tjänsteåren äldste ännu aktive polisöverkonstapel heter Robert Wielander och bor i Sävsjö, och när han den 1 febr. i år avgår med pension, kan han se tillbaka på en 39-årig oavbruten verksamhet som ordningens upprätthållare. Dessförinnan passar han emellertid på att fylla 60 år – ja han är faktiskt så gammal enligt kyrkoböckerna. Det var den 1 september 1923 som jubilaren tillträdde ÖK-befattningen i Sävsjö efter att tidigare ha tjänat kronan i Eksjö och därpå haft anställningar som polisman i Jönköping, Malmö och Göteborg, där han blev ordinarie 1918. Som vältränad idrottsman och med en såväl fysisk som psykisk styrka och grundad oräddhet tog han dåvarande municipalsamhället med sin 1682 själar i besittning och började demonstrera hur man lämpligen omhändertar busar och bråkmakare, vilka det fanns gott om just då. På kort tid skapade han sig ett namn, som nu i över 30 år nämns med respekt och aktning av sävsjöbor av

alla kategorier. Vi vågar säga att sävsjöborna trivts bra med Wielander. Robert Wielander är en varm idrottsman och har själv med framgång brukat sin praktfysik – alltjämt till synes obruten – i diverse sportsammanhang. Främst har hans håg stått till den fria idrotten och han blev svensk mästare i viktkastning 1920. Samma år var han preliminärt uttagen till olympiaden i Antwerpen, där han dock blev förhindrad att delta på grund av skada. Han har erövat ett 30-tal DM för Göteborg och Småland i slägga, vikt, diskus och kula och har varit aktiv i tyngdlyftning, simning och boxning. Sin sista tävling gjorde han vid 53 års ålder vid Njudungsmästerskapen i Vetlanda, då han vann släggtävling med sonen Bertil på tredje plats. Jubilaren är född i Stenbrohult i Kronobergs län och han har en berättartalang och ett historieförråd som torde stå i särklass inte bara i hemorten.

Lördagen 15 januari

Ledarbrist krux i Sävsjö KFUM

Sävsjö KFUM har haft sin sedvanliga julfest denna gång i lokalen vid V. Parkgatan. Lokalen var fylld till sista plats när K-G Berglund välkomsthälsade. Härefter följde servering som sköttes av KAG (= kvinnliga arbetsgruppen), vilken är liksom en stödavdelning inom KFUM för pojkerksamheten och de alster dessa damer tillverkar omsättes sedan i pengar på den årligen återkommande höstmärknaden.

Efter serveringen kåserade köpman Folke Elwing om en Amerikaresa och kyrkoadjunkt G. Sundberg berättade om olika julseder och deras härstamning.

Onsdagen 19 januari

Årets första sävsjöting

äger rum i morgon och kommer enligt urgammal tradition att inledas med tingspredikan.

För denna svarar i år kyrkoherde Sven Björk, Norra Sandsjö. Allmänheten har som vanligt tillträde. Klockan halv tio ringer klockan i stapeln på tingshusgården till doms.

Fredagen 21 januari

Femtio år

Kontraktsposten Harald Blomstrand, Sävsjö, fyller i morgon lördag 50 år. Han är född i Madura i Indien, där såväl fadern som farfadern

var missionärer i Svenska kyrkans tjänst. I Sävsjö har jubilaren varit verksam i nära 25 år.

Till kontraktsprost i Västra härads kontrakt utnämndes jubilaren 1942. Han var då den yngste kontraktsprosten i riket och är fortfarande yngst till levnadsåren i prostkollegiet i Växjö stift. I Sävsjö åtnjuter prosten Blomstrand stor aktning. Hans omtanke om sjuka och gamla sträcker sig långt utöver det som kan anses pliktskyldigast, han ställer höga krav på sig själv som församlingsherde och han bemödar sig verkligen om att leva som han lär.

Torsdagen 27 januari

Bågskytteklubb bildad i Sävsjö

En ny förening bildades på onsdagskvällen i Sävsjö. I brandstationens lokaler hade bågskytteintresserade sävsjöbor samlats och man beslutade att starta bågskytteklubben Sten Sture. Klubbens första styrelse fick följande sammansättning: Karl Söderqvist, ordförande, Curt Wikerudh, sekreterare samt Börje Carlsson, Tore Yderman, Erik Bjerhag, Eva Söderqvist och Lars Andersson.

Lördagen 29 januari

70 år

Sjuttio år fyller idag f.d. installatör Robert Carlsson, Kopparslagaregatan 8. Jubilaren är född i i Vrigstad. Efter avlagd maskinistexamen i Göteborg innehade han anställningar bl.a. på Styrso och Hindås innan han 1910 kom till Sävsjö och blev maskinist vid det då alldeles nystartade elverket.

Det var den 1 oktober 1910 som sävsjöborna kunde släppa på elektriskt lyse i sina hus för första gången och det var en stor högtidsstund, berättar jubilaren, som skötte maskinistsysslan vid elverket i åtta år. 1918 startade han egen rörelse under firmanamnet Sävsjö Elektriska Installationsbyrå och Maskinaffär, och denna bedrev han med framgång till 1950.

Nämnas kan f.ö. att jubilaren var den förste i Sävsjö som hade körskola för utbildning av bilförare, och han hade också på den tiden fullmakt som besiktningsman. 100 kr kostade det då som regel att lära sig köra bil, medan själva körkortet betingade en tia.

Lördagen 5 februari

Tussilagobukett vårtecken i Sävsjö

Vårtecken har börjat göra sig påminda i blidvädret och till de mest anmärkningsvärda hör

den tussilagobukett, som häromdagen plockades av 11-årige Bertil Zettergren.

Onsdagen 16 februari

ur "Blick på stan" sign. Bros

Ur referatet från drätselkammarens första februarisammanträde utläses att diagonalen på torget diskuterades. För vilken gång i ordningen detta hände, vet väl knappast ledamöterna själva. Man känner sig nästa frestad att undra om inte herrarna missförstått uttrycket "brännande problem", och fått för sig att ju mer man stöter och blöter en fråga desto mindre brännande blir den och att det bästa är att lägga den på is i några år, för att den så småningom ska svalna och lösa sig själv. Sedan polisen presenterat en utredning som visar att 17 trafikolyckor inträffat på torget under de senaste tre åren till följd av körbanornas bristande markering, ja då lyfte sig drätselkammaren i håret och beslutade föreslå stadsfullmäktige att diagonaltrafiken slopas. Så nu ligger det i tyrannernas hand om det ska bli ordning på torpet förlåt torget. Mera DK-prestanda: Lomellska fastigheten i kvarteret Trekanten har sent omsider utsatts för studium och befunnits lämplig att inköpa i och för sanering av stadens centrala och ur SJ-resandesynpunkt mest iögonfallande del. För en gammal Ljungabo känns det bittert att konstatera att västra stadsdelens bandyspelare svärtade ner sig genom att ta stryk av vallsjöborna, trots att man hade ledningen med 3-0 långt in i andra halvleken.

Tisdagen 22 februari

Staden köper Lomells-husen

Stadsfullmäktige i Sävsjö beslöt på måndagskvällen att inköpa den lomellska fastigheten i kvarteret Trekanten för det av ägarna erbjudna priset 175.000 kr. Herr Edén och Yngve Björkman gick hårt på avslag med motivering att det var klokast att vänta, då fastigheten i en framtid troligen skulle kunna förvärvas till ett förmånligare pris. De båda högermännen fick understöd av kollegan på vänsterkanten hr Sandahl som ansåg att DK borde kunnat presterat något mer utförlig information om vad staden ska ta sig till med fastigheten.

Fredagen 11 mars

Sturesalen i ny skepnad

Samlingslokalen Sturesalen i Stadshotellet har

äntligen fått sin efterlängtnade make up bl.a. i form av tunga röda gardiner och en helt ny väggarmatur i Orreforsglas, och gör nu som först ordentligt skäl för benämningen festsal. Sävsjöborna i största allmänhet torde hälsa nyskapelsen med tillfredsställelse och allra gladast är naturligtvis källarmästare Thore Stomberg, som med renoveringen fått trivsamenheten avsevärt höjd på sin arbetsplats. Hotellchefen och hans maka stod på onsdagskvällen som värdar vid en invigningsmåltid till vilken generöst inbjudits stadsfullmäktige, drätselkammaren och fastighetsnämnden, arkitekt Dan Breum, Malmö som utfört ritningarna, entreprenörerna, pressen m.fl. och på det charmant dukade långbordet radade fyra flinka servitriser upp mängder av det stombergska kökets kulinariska läckerheter.

Onsdagen 16 mars

Nytt liv i Sävsjö scoutkår

Sävsjö scoutkår som inte bedrivit särskilt regelbunden verksamhet det sista året, har återigen kvicknat till liv. Tre kårmöten har redan hållits i år, det senaste i måndags kväll varvid över 20-talet grabbar samlats. Den som blåst liv i den förr så livaktiga kåren är scoutsekreterare Gösta Lundgren, som alltså står kvar som sävsjökårens chef trots sin omfattande reseverksamhet. Han har bevistat samtliga kårmöten under året och hjälpt pojkarna igång med det egentliga scoutarbetet. Vad som hittills påbörjats är arbetet med scoutavdelningen som innesluter pojkar i åldern 11-15 år.

Avdelningschef är Ingvar Castell och som assistenter har han Anders Stränge, Kurt Bertilsson och Roland Carlsson.

Fredagen 18 mars

Pangade doror

Den gamla banvaktsstugan på vetlandabangården i Sävsjö har varit utsatt för åverkan. Man har roat sig med att slå sönder samtliga fönsterrutor inte mindre än 14 till antalet och därav några med en kvadratmeters yta. Av fotspår att döma samt utsago från närboende torde några småpojkar, som uppehållit sig i närheten, vara de skyldiga till ofoget. Polisen spanar.

Tisdagen 22 mars

Stadsfullmäktige gick emot försäljning av stadshotellet

Att hotellfastigheten i Sävsjö inte går med förtjänst för dess ägare – Sävsjö stad – torde vara

allmänt bekant, men en nyhet för många är det säkert att man i myndighetskretsar umgåtts med planer på att låta utbjuda huset till försäljning. Vid stadsfullmäktigesammanträdet i går kväll – det första sedan Sturesalen fått sin new look – blev frågan ingående debatterad sedan drätselkammaren anhöllit om tillstånd att infordra anbud på byggnaden. Stadshotellet byggdes före kriget för 325.000 kr och sedan dess har dess pris avsevärt sprungit i höjden. I går kväll nämndes siffror, som tangerade miljonen. Fullmäktige visade sig emellertid inte hågade att avhända sig fastigheten och DK fick sin anhållan avslagen med voteringssiffrorna 14-11. Herr Egon Persson, Artur Sandahl, Martin Gustavsson, Arvid Johnsson och Erik Carlström i nämnd ordning som förespråkare för att staden borde fortsätta att stå som ägare till hotellet. Byggnaden utgör något av stadens ansikte och det är fördelaktigt för staden att ha kontroll över densamma, var en del av motiveringarna. För övrigt var det ingen som talade sig varm för att sälja men herr J.W. Pettersson och Yngve Björkman bl.a. tyckte det kunde vara intressant att höra vad man kunde få för bud. Björkman för sin del trodde att en miljon var att ta till i överkant.

Lördagen 26 mars

Apoteken

Apotekare Ture Norin, Sävsjö söker personliga privilegiet på apoteket Ugglan i Stockholm. Han har 27 medsökande.

Måndagen 28 mars

Hantverkarna köper V. Ålderdomshemmet

Sävsjö hantverksförening hade på söndagen årsmöte under ordförandeskap av frisörmästare H. Hansson. Mötet beslöt att på styrelsens förslag inköpa Västra ålderdomshemmet för 25.000 kr och på de villkor som staden bestämt i köpekontraktet. Till ordförande efter frisörmästare Hansson som på grund av sjukdom av sagt sig återval, valdes Bertil Nilsson. Övriga ledamöter blev: H Hansson, T Samuelsson, Axel Gustavsson, Ville Andersson och Albert Kling. Till revisorer valdes Eric Tonebrand och Milton Gustavsson.

Tisdagen 29 mars

Trevligt årsmöte med Rädda barnen

Sävsjöavdelningen av Rädda barnen hade på måndagskvällen sitt årsmöte i Ordenshuset.

Där trevligt dukade kaffebord med blommor och levande ljus och scenen full av färggranna påskris bröt angenämt mot årsmötestraditionens stela stolrader. Fru Ingrid Carlsson & Co hade också lyckats trumfa ihop en verkligt kvalificerad underhållningspatrull, som svarade för ett både lättsmält och gediget program. Lärarinnorna Hildegard Johnsson, Eivor Bertilsson och Kerstin Strömer lät höra sig i såväl solo- som duettsånger, skolflickorna Gunilla Bjerkeby, Inger Westlund och Margareta Wennberg agerade i ett trevligt sagospel kallat ” Den gyllene regeln”, rektor Harry Fröjd deklamerade Karlfeldt, bland annat skaldens odödliga dikt ”Det röda korset” och fabrikör John Sandström tog kvällens applåd med sitt bravurnummer Paul Linches ”Lysmaskidyll.” Pianoackompanjemanget sköttes alternerande av fröken Kerstin Strömer och kantor S. E. Tecktor. Under tiden lät man sig kaffet väl smaka och satt bara och tyckte att inte fler sävsjöbor fick erfara hur trivsamt ett årsmöte kan vara.

Måndagen 28 mars

Fem vill sälja öl

Specerihandlarna Hugo Bringströmer, Holger Fyhr, Hugo Johansson, Olof Holm och Verner Nilsson har begärt tillstånd att få sälja öl för avhämtning i resp. affär. Nykterhetsnämnden har tillstyrkt ansökningarna, vilka behandlas av drätselkammaren på måndag och av stadsfullmäktige stadsfullmäktige den 18 april.

Måndagen 4 april

Hjärtlandas nya dopfunt invigd, tös ”räddningen”.

Hjärtlanda kyrkas dopfunt, som stått oinvigd lång tid i brist på dopkandidater, invigdes på söndagen, då Ing-Mari Elsa Kristina, dotter till hemmansägare Willard Orth och hans maka Ann-Tina, Hjärtlanda, undfick dopet. Invigningsakten förrättades av kontraktsprosten Harald Blomstrand, Sävsjö. Dopfunten är en gåva av förre komministern i Hjärtlanda, J. Lindgren numera kyrkoherde i V. Torsås.

Fredagen 22 april

Gamla sjukstugan i Sävsjö länets första konvalescenthem

Det första konvalescenthemmet i Jönköpings län håller på att färdigställas och under sensommaren väntas 40-50 platser stå färdiga att tas i bruk av behövande länsbor. Konvalescenthemmet har

förlagts till Sävsjö, där gamla sjukstugan och kronikerhemmet genomgår ombyggnad och reparation för ändamålet. 150.000 kr har anslagits för iordningsställandet och de årliga driftskostnaderna väntas belöpa sig på en kvarts miljon kronor.

Lördagen 30 april

Ur ”Blick på sta'n” sign. Bros

Musikkåren har tutat i skymundan på sista tiden men det förljudes att förstamajpromenaden kommer att gå programenligt för 6:e året i rad. Sossarna tänker även detta bedrövelsens år att gå i takt efter Internationalen enligt vad vår vän i vänsterlägret Martin Gustavsson upplyser. På vår fråga om han kommer att demonstrera för den höjda räntan eller uteblivna tvångssparandet svarar han diplomatiskt, att han kommer att resa bort över helgen. Förståndigt. För övrigt moderniseras det på diverse offentliga inrättningar i staden. Polisen har fått telefonsvarare, drätselkontoret ny bokföringsmaskin och sjukkassan nya lokaler och nu väntar vi bara på att postkontoret skall få en klocka som visar rätt tid. Detta närmast för att förhindra upprepning av intermezzot i stil med det som inträffade häromdå'n, då kunder med viktiga postärenden att uträtta blev näbbigt avsnoppade vid disken med orden ” Nu är det stängt”, trots att bevisligen flera minuter återstod till det magiska 18-slaget. Postverkets ganska skamfilade serviceanseende tål knappast dylik onödig belastning.

Onsdagen 18 maj

Ur ”Blick på sta'n” sign. Bros

Fullmäktig Hultin som är en kul farbror även om han inte tycker om att bli kallad ”Hultagårds apostel” försummar aldrig ett tillfälle att dra en lans för hultagårdsborna och samtidigt pika tyrannerna för deras i hans ögon underliga förstadspolitik. Hultagård har stadens enda exportindustri, mina damer och herrar, sa Hultin och växte i samma veva minst tre tum obekymrad om att en och annan måste fråga sig vad i all sin dar detta hade med hantverkshus i Sävsjö att skaffa. Artur Sandahl nappade emellertid på kroken, och det hela hade troligen utmynnat i en debatt om varför Hultagård förlorade med 2-1 mot Farstorp i fotboll, om inte ett ljushuvud växlat in på rätt spår. Sådana små missöden är oförargliga och sprider onekligen en viss trevnad.

Lördagen 28 maj

Sol över Sävsjö-realisterna

Vid 15-tiden virvlade den upprymda realistklungan ut genom svängdörrarna med de eftersträvade mössorna på skulten och blev vederbörligen blomsterhöljad, plåtad avhurrad och ivägskjutsad i de traktordragna sparsamt lövskrudade skindorna. Senare på eftermiddagen samlades man på Sturesalen där det dracks kaffe och hölls tal av apotekare Ture Norin, som hälsade välkommen på skolstyrelsens vägnar, skolans inspektor prosten Blomstrand, rektor Fröjd, kyrkoherdarna Fagner och Åhlén och av eleven Agneta Carlsson.

De nyutexaminerade är Karl-Erik Claesson, Vrigstad, Rupert Franzén, Sävsjö, Olof Gustavsson, Tranås, Han-Åke Holm o Sven-Åke Karlsson, Sävsjö, Tore Pettersson, Hulstsjö, Anders Strånge, Sävsjö, Bo Svensson, Vrigstad, Jan Wikström, Bodafors, Per Wilson, Vrigstad, Agneta Carlsson, Nydala, Siv Claesson, Vrigstad, Gunilla Dahlborg, Barbro Ek o Gunhild Ekelund, Sävsjö, Birgitta Ernstsson, Bodafors, Bodil Fagner, Bringetofta, Ingegerd Gustavsson, Sävsjö, Ulla Gustavsson, Stockaryd, Gullevi Jern, Hulstsjö, Majvor Lundell, Ingrid Rydberg, Birgitta Schultz och Ulla Swahn, Sävsjö, samt Ingrid Åhlén, Vrigstad.

Tisdagen 7 juni

Sjuhundra i Sävsjö firade flaggdagen

I Hembygdsparkens behagfulla grönska firade sävsjöborna på måndagsaftonen Svenska flaggans dag i idealväder. Det var skytteföreningen som arrangerade, och i det flaggprydda tåget, som utgick från Lundbergs plan med Sävsjö musikkår i täten, sågs skyttar, lottor, Lions club-medlemmar, körsångare, scouter och massor med skolbarn, åtföljda av sina lärare. Då bankkamrer Karl Henriks höll hälsningsanförandet, hade cirka 700 flaggfirare samlats runt och på den öppna platsen framför Fornminnesstugan, där också den förnämliga prissamlingen för Smålands Dagblads och Sävsjö Skytteförenings korporationsskjutning stod uppställd.

Tisdagen 14 juni

Sävsjö-köpman jubilerar: 30 år som bensinhandlare

Festligt värre kommer det att bli i morgon på Caltex bensinstation vid Stora torget i Sävsjö, ty

då passar dess innehavare, köpman Arvid Bloom, på att fira 30-årsjubileum som förmedlare av Caltex-bolagets produkter. Mer än hälften av sin 62-åriga levnad har Arvid Bloom ägnat bilismen och kring hans namn har det nu under tre decennier doftat olja, bensin och motorfotogen. För 35 år sedan ingick han som delägare i dåvarande Blooms bilstation, som hade sin hemvist där Taxi nu residerar. Caltex bensinstation i Sävsjö har utan tvivel som största tillgång det centrala läget. Bensinen lagras i tre 30.000-liters underjordiska tankar. Påfyllning sker medelst självtryck direkt från SJ:s tankvagnar. Sedan 1 maj i år har Bloom minutförsäljningen av bensin utarrenderat till hr Axel Boiardt, som också har ansvaret för mackens i alla avseenden toppmoderna service. Partihandeln med eldningsolja, brännolja och motorfotogen driver emellertid Bloom i egen regi.

Lördagen 18 juni

Sävsjöscouter till England i morgon

Åtta Sävsjö-scouter reser i morgon till England för att bevista IOGT:s scout- och flickscoutförbunds stora läger i Gilwell Park utanför London. Sävsjöinslaget i den 300 starka sverigetruppen består av scoutsekreterare Gösta Lundgren, ledarinnan för flickkåren i Sävsjö Gudrun Svensson, varungeledarinnorna Ann-Mari Castell, Solweig Svahn och Lillemor Johansson samt avdelningsledarna Ingvar Castell, Rolf Petersson och Kurt Bertilsson. Söndagen den 3 juli beräknas man vara hemma igen.

Tisdagen 21 juni

N. Ljunga kyrka får klockstapel?

En klockstapel liknande den som revs vid sekelskiftet kommer att uppföras vid Norra Ljunga kyrka om det blir som kyrkorådet och restaureringskommittén vill. Den nya klockstapeln har kostnadsberäknats till 35.000 kr. Man hoppas emellertid kunna anskaffa virket till densamma på frivillighetens väg. Kyrkofullmäktige kommer även att få ta ställning till ett förslag om kyrktornets ombyggnad, vilket arbete kostnadsberäknats till 24.000 kr. Utöver sprickbildningen har det konstaterats att tornet, som det nu är utformat, ej alls går i stil med kyrkan i övrigt.

Lördagen 2 juli

Ökad bötesrisk vid bommarna i Sävsjö

Nu är det slut med sävsjöbornas sekundjakt vid

järnvägsövergången i staden, när trafiksignalen visar rött ljus och klockorna klämtar för bomfällning. Alla trafikanter, som försöker vinna tid genom att ta sig över spåren mot rött ljus riskerar att bli bötfällda och sävsjöpölsen kommer att i möjligast mån se till att de nya bestämmelserna från 1 juli efterlevs.

Måndagen 4 juli

Prosten tackar SJ

Kontraktspastor Harald Blomstrand i Sävsjö uttalar i ett brev till järnvägsstyrelsen sin djupaste tacksamhet för omhändertagande av tre skolbarn, vilka på hemresa från Hälsingborg inte bytte tåg i Alvesta utan kom till Växjö. Där omhändertogs de av stationsbefälet, som såg till att de fick mat och kom välbehållna till Sävsjö.

Fredagen 8 juli

Sturevallen i nytt skick, en av Smålands bästa idrottsplatser

Sturevallen i Sävsjö står efter ett par års omlägningsarbete klar för återinvigning på söndag. Sävsjö stad, som sedan 1949 ansvarar för idrottsplatsen har ombesörjt arbetena och svarat för kostnaderna cirka 50.000 kr.

Inför invigningen är det på sin plats att relatera något om Sturevallens utveckling.

De idrottsintresserade i Sävsjö sammanslöt sig redan när seklet var ungt till Sävsjö

Idrottssällskap, som emellertid självdog efter några år. Någon egentlig idrottsplats fanns inte utan man använde sig av en öppen träda vid Mejensjö. Under 1920-talet begagnade sig den 1924 bildade IF Kamraterna, som på sitt program hade bl.a. friidrott och fotboll av den s.k. "Davida lycka", belägen där Sturevallen nu ligger.

Genom fullmäktigebeslut 1926 blev Sturevallen till och kunde invigas 1928 till stor glädje för stadens idrottare. Under åren 1928-53 har planen stått tämligen orörd – läktare med tak tillkom i början av 40-talet. Under de gångna åren har Sävsjö friidrottare vid ett par tillfällen tillhört landets främsta i början av 30-talet med bl.a. Viking Strömkvist, Ville Andersson och Erik Andersson som toppar och undra hälften av 40-talet med Karl-Erik Franzén och Ragnar Björk som främsta namn.

Fredagen 5 augusti

Ur "Blick på sta'n" sign. Bross

1955 går till hävderna inte så mycket på grund av

Sävsjös fotbollsvinst över Nässjö som att staden detta år erhöll permanentade trottoarer.

Jobbarna i Vägförvaltningen har i dagarna kopplats på det remarkabla projektet, vilket visserligen är begränsat att omfatta genomfartslederna men som ändå hälsas med glädje av alla sävsjöbor. Särskilt utmed berörda gator befintliga fastighetsägare, som nu tvingas sopa trottoargrus ur rännstenarna en gång i veckan för att inte bryta mot hälsovårdsstadgan, har anledning att känna sig tacksamma. Med gatuarbeten är också en del av stadens egna arbetarstab i verksamhet och f.n. håller en hiskelig grävskopa på att rota upp ett tvåmetersdjupt dike i Godtemplargatan. Vi sitter på parkett och kan genom redaktionsfönstren bevittna att arbetet bedrivs i rationell och god takt, och grävmaskinens oväsen att låta riktigt angenämt.

Tisdagen 9 augusti

Stadens officiella anslagstavla

Smålands Dagblads lokalredaktör "Bros" i Sävsjö, tar i en notis i lördagstidningen åt sig äran av att anslagstavlan vid Västra Järnvägsgatan tagits bort för reparation. Det finns inget att säga om att den misshandlade anslagstavlan uppmärksammades, men om "Bros" tror att den blev bortförd så snart beroende på tidningsartikeln så är det fel. Drätselkammaren beslutade nyligen redan den 11 juli att anslagstavlor skulle repareras. Beslutet kom inte med i protokollet, då sekreteraren tydligen ansåg ärendet alldeles för bagatellartat, men beslut var det och att beslutet verkställdes just nu var beroende inte på Smålands Dagblad utan på att angelägnare arbeten gått före. I övrigt kan man ifrågasätta lämpligheten av att Smålands Dagblad, som gör anspråk på att vara platsens ledande tidning, ideligen försöker misskreditera stadens myndigheter och detta på ett sådant sätt som torde sakna motstycke i någon annan stad. Sävsjö den 6 aug. 1955 Evald Sandestam drätselkammarens ordf.

Måndagen 15 augusti

Levande röd kräfta i Vallsjön

Att helröda kräftor krälar omkring på sjöbottnarna torde höra till sällsyntheterna, men ur Vallsjön uppfiskas då och då dylika kuriositeter, som redan innan de stoppats i grytan antagit den kulör vilken annars är förbehållen de kokta exemplaren av skaldjuren. Kräftan hade fångats i Vallsjön av hemmansägare Harald

Hultin, Knävelsby. Sävsjös störste kräftgrossist grosshandlare Gunnar Claesson omtalar, att det är mycket ovanligt med dessa helröda kräftor och då han någon gång fått in några, kommer de uteslutande från Vallsjön.

Torsdagen 25 august

Helikopterbesök

fick Sävsjö på onsdagsmiddagen. Det var sävsjöbon Georg Karlsson, numera anställd helikopterflygare hos Osterman, som tillfälligt gästade sin hemstad.

Torsdagen 1 september

Ur "Blick på sta'n" sign. Bros.

Inte på 100 år har man upplevt en så varm augusti här i landet, upplyses det, och eftersom moder Sol gassade under juni och juli på ett sådant sätt, som sena tiders barn inte blivit bortskämda med, torde det stå klar för alla, som eventuellt inte förstått det förut, att vi fått vara med om en rekordsommar. En kaffestuga på Högagärde var något överraskande ett av de ärenden, som behandlades i drätselkammaren senaste sammanträdet. Vi har många gånger framhållit vilken tillgång för staden den vattentornsprydda höjden utgör och vilka möjligheter som här står till buds för anläggande av parkområde. Förslaget om serveringslokaler på toppen av åsen väcktes av DK-ordföranden – äras den som äras bör! - och tanken förtjänar att ordentligt uppmärksammas. Att ha pastorsexpeditionen i polishuset, som kyrkorådet hemställt om, ansåg DK inte vara lämpligt. Själva tycker vi nog att den lediga lägenheten mycket väl skulle kunna ha upplåtits för ändamålet, då den nuvarande expeditionen inte bara är trång utan alltför obekvämt belägen. Men plats kanske kan beredas prosten och hans kolleger i någon nybyggnad – för allt i världen dock inte i kaffestugan på Högagärde.

Torsdagen 8 september

Med boxningsuppvissning

av den nya stjärnan på pugilisthimlen , göteborgske f.d. stensättaren Ingemar Johansson, avslutar folkparken i Sävsjö säsongen. Som Ingemars motpartner på sävsjöscenens figurerar olympiske silvermedaljören i tungvikt 1948 Gunnar Nilsson, populärt benämnd "Silver-Gunnar". Ingemar Johanssons senaste merit är som bekant knockoutsegern i 1:a rondan med den tyske storboxaren Hein ten Hoff . Förköp av

sittplatser kan som vanligt ske i Sävsjö Cigarrmagasin. Se annons.

Måndagen 26 september

Femtio år

fyller i morgon, tisdag skofabrikör Bertil Nilsson, Sävsjö. Jubilaren är född i Norra Ljunga och började tidigt sin skomannabana först i Säfsjö Skofabrik och senare vid sin fars fabrik, vilken då bedrevs i ganska blygsam skala. Han har dock haft nöjet att se denna rörelse utvecklas undan för undan. Hela hans intresse har varit knutna till företaget, men han har ändå haft tid och krafter över till offentliga värv. Således är han ordförande i Sävsjö befälsutbildningsförening och ordförande i Sävsjö hantverks- och industriförening. Som mångårig medlem i Sävsjö skytteförening har han nedlagt ett uppoffrande arbete och tidigare innehåft styrelseuppdrag där. För närvarande arbetar han med liv och lust på Sävsjö-utställningens utformande såsom ledamot av dess arbetsutskott. Ungdomlig spänst och ett gott gemyt är kännetecknande personliga egenskaper för jubilaren.

Onsdagen 28 september

Provinsiälläkartjänsten

i Sävsjö distrikt sökes av provinsiälläkare Gunnar Werdenfels i Bodafors. Leg. läkare Sven Pripp har förordnats att från årsskiftet och under vakans uppehålla provinsiälläkartjänsten i Sävsjö.

Fredagen 30 september

Hjälp med potatisplockningen

På måndag, tisdag och onsdag nästa vecka har Sävsjö realskolas elever fått lov att hjälpa till med potatisplockning. De lantbrukare som önskar ta del av denna hjälp kan hänvända sig till arbetsförmedlingen i Sävsjö.

Tisdagen 11 oktober

Sävsjö länsbäst i riksmarschen

Slutresultatet av riksmarschen blev för Sävsjös del en oväntad och mycket hedrande tiondeplacering i tävlingen mellan landets städer. Vidare blev Sävsjö smålandstvåa efter suveräna Vimmerby och bland länets städer kom Sävsjö på första plats före Eksjö, vars militärer förde fram garnisonstaden i farlig närhet av Sävsjö. Att deltagandet blev så flitigt i Sävsjö får till slut tillskrivas Torbjörn Ek som genom energiskt propagandaarbete satte fart på korporationernas utmaningar och därigenom lockade till massdeltagande. Det livliga deltagandet gjorde

faktiskt riksmarschen till något av en folkfest, och IFK-ledarna ber till sist att få rikta ett tack till alla som ”kommit och gått”.

Onsdagen 12 oktober

Sävsjö-bornas råds att förse sig med identitetsbrickor

I dagarna har hushållen i Sävsjö nåtts av beställningssedlar på identitetsbrickor och civilförsvarschefen Arne Rendahl jämte organisationerna Rädda barnen, Röda korset och Sävsjö lottakår är angelägna om att framhålla det önskvärda i att varje sävsjöbo skaffar sig en identitetsbricka. Det framhålles att även om vi lever i en s.k. avspänningstid och knappast väntar oss krig just ju, så är allt som verkar i beredskapssyfte behjärtansvärt och nödvändigt.

Måndagen 17 oktober

85 procent valde vänster i Sävsjö

Av 3.219 röstberättigade sävsjöbor begagnade sig 1.833 av tillfället att säga sin mening om högertrafiken. Och det blev ett rungande nej. Hela 1.561 noterades för det gamla körsättet, medan 233 ja-röster inräknades i de fem valdistrikten, 28 blanka sedlar inlämnades och 11 röster kasserades.

Fredagen 21 oktober

Butiksnytt hos Sävsjö-Konsum

Idag kan för första gången Sävsjö-Konsums huvudaffär vid Storgatan presenteras kunderna i komplett skick. Den gamla spicerilokalen, som i våras utrymdes i samband med att snabbköpsbutiken inrättades, har genomgått en grundlig renovering och förvandlats dels till en spiceriaffär för frukt, konfektyr och konditorivaror, dels till en husgerådsficka i öppen anslutning till manufakturavdelningen. I samtliga butikslokaler som nu ligger i rak följd och vänder en tilltalande skyltfönsterfasad mot stadens huvudstråk, har tonvikten lagts på gott svängrum för kunderna.

Torsdagen 3 november

Ur ”Blick på sta'n” sign. Bros

Ett förslag att utnyttja Torkåns framrinnande genom staden på så sätt, att man i anslutning till det lilla vattendraget anlade ett parkområde, var ett av de ärenden drätselkammaren hade att behandla på sitt senaste sammanträde. Martin Kling heter mannen som ligger bakom den förnuftiga tanken och han har i en motion till

stadsfullmäktige om ”att SF låter utarbeta till stadsplaneändring för kvarteren ömse sidor på Torkån, väster Stora torget till nuvarande reningsverk”. Att detta göres i samband med utredning angående Västra Torggatans eventuella framdragnings till Stora torget. Det påpekas vidare i motionen att markförhållandena på det här aktuella området är sådana, att bebyggelse är mindre lämplig och att större vattensamling med lätthet kan anordnas genom utgrävning av ån eller fördämning. Dk gav motionären sitt stöd och man får hoppas att stadsarkitekten inte har något att erinra. Roligt f.ö. att någon gång kunna ge skönhetsrådet i Sävsjö en eloge. Kling sitter nämligen ordförande där.

Måndagen 21 november

Hundäxinghalm

levereras från vagn om några dagar - Order emotses tacksamt omgående.
AB J. Bruun Sävsjö Tel.23.

Torsdagen 24 november

Ur ”Blick på sta'n” sign. Bros

Egentligen var det ett mycket gemytligt tyrannmöte på Sturesalen i måndags kväll med det lilla animerade meningsutbytet om luftbubblorna i hushållsvattnet som trivsamt slutvinjett. Byggmästare Roos gav interpellanten Martin Gustavsson alla oroliga husmödrars förespråkare det upplysande beskedet, att om man spolar upp ett glas vatten och behärskar törsten blott någon halv minut så sjunker det mjölkvita grumlet till botten och man kan dricka med största välbehag. Nu förhåller det sig ju enligt fysiklagarna så, att luften stiger uppåt i stället för nedåt vilket medicinaren Per-Börje på sjukstugan också rappt påpekade. Den gode husbyggaren inlät sig förståndigt nog inte i någon debatt om fenomenet i fråga utan nöjde sig med att tryggt konstatera, att han i sak hade rätt. Ordförande-Edvin tog så hem poängen genom att dänga klubban i bordet och slå fast att - luften går uppåt! Tänk om alla fullmäktigesessioner hade ett så snabbt och trevligt förlopp.

Måndagen 12 december

Lion Clubs julgissningstävling

hade premiär på skyltsöndagen. Vad väger stenen?, löd frågan, och så kom det sig, att en väldig bumling på en träställning fick betydligt fler uppskattande blickar än många skyltfönster. Vinsterna i den sörensenska butiken lockade

tydligt, och gissade viktligt för inte mindre än 470 kr under dagen. Det gick för övrigt så långt med intresset fram på kvällen, att arrangörerna såg sig nödsakade att plocka ner gissningsobjektet för att inte en olycka skulle inträffa. Tävlningen är öppen t o m nästa lördag och under veckan kan förslag om stenvikten inlämnas till Cigarrmagasinet och Järn & Maskin.

Onsdagen 14 december

Ur "Blick på sta'n" sign. Bros

Idag visas landstingets nya konvalescenthem vid Vrigstadvägen - förra gamla sjukstugan - för pressen och byggnaden kommer att tas i bruk någon gång på nyåret. En annan nära förestående och betydelsefull händelse för orten är återinvigningen av Norra Ljunga kyrka, som genomgått en grundlig restaurering. Den högtiden infaller redan på söndag. Kanske en ur kultursynpunkt inte fullt så anmärkningsvärd tilldragelse är stadsfullmäktiges julplenium på måndag, även om det ganska allmänt glunkas om, att det också i det sammanhanget lär vara fråga om restaureringsarbete bakom kulisserna. Det skall som bekant väljas presidier i SF och DK, och en del tror det blir så och andra så. För vår del tippar vi inte alls, eftersom en fullträff ger så liten utdelning. Och på politiker tror vi så mycket vi vill, antingen de är små eller stora.

Fredagen 16 december

Brist på pengar hot mot skönhetsvärden

Ciceron vid tidningsmedarbetarens besök i den nyrestaurerade Ljungakyrkan var kyrkoadjunkt Gösta Sundberg. Vid den nu gjorda utgrävningen av korgolvet i N.Ljunga påträffades också grunden till en ursprunglig absid. Koret ombyggdes emellertid tidigt och fick sin tvärs avslutning efter mönster från Nydala klosterkyrka.

I samband med grävningar utanför kyrka har stenfynd gjorts, bl.a. har man hittat ett stycke av en huggen pelare. Man förmodar, att det är en del av en baldakinportal i likhet med den som finns i t.ex. Lannaskede. En annan upptäckt som gjorts är att kyrkan varit dekorerad utvändigt. Innanför spritputsen på slätputsad yta löper en bård i rött utmed taket på långhus, kor och sakristia. Dekorationer har även hittats på hörn och fönsteromfattningar. Det är emellertid en kostnadsfråga om dessa skönhetsvärden skall kunna räddas åt kyrkan. Plats för en donator!

Restaureringskommittén har bestått av kyrkoadjunkt Gösta Sundberg, ordf., köpman Hugo Johansson, hemmansäg. Tor Gynnerstedt, kvarnabetare Ivar Åström, hr Arvid Johnsson och folkskollärare David Holm. Byggmästare Lennart Flink har varit huvudentreprenör.

Lördagen 31 december

Kommunal aktivitet gamla årets signum

År 1955 har varit ett arbetsamt år med synnerligen livlig kommunalpolitisk aktivitet, framhåller kommunalborgmästare Paul Palmér i Sävsjö i en nyårsintervju. Inom alla förvaltningsgrenar har åtskilligt uträttats. Jag behöver endast peka på sådana omfattande arbeten som det nya reningsverket, den omfattande ombyggnaden av elverket, utbyggnad av pumpstation för vattenverket, ombyggnad och permanentning av gator samt gatu- och ledningsarbeten för nya bostadsområden. Byggnadsverksamheten i övrigt har även varit livlig, ehuru de flesta lägenheterna blir inflyttningsklara först i början på år 1956.

REGISTER TILL HEMBYGDSFÖRENINGENS ÅRSSKRIFTER 2007-2014

Register för åren 1972-2006 finns i 2006 årsskrift.

År	Artikel	Sid.
2007	Hembygdsföreningen jubilerar. Elna Nilsson	2
	Journalbilder. Harald Petersson	8
	Bioverksamheten i Sävsjö. Pelle Nööjd	9
	Hans Rodin har gått på bio hela sitt liv. Lars-Åke Sandqvist	10
	Röda Kvarn – några minnesfragment från matinéns guldålder. Hans Rochester	12
2008	Kulturligt projekt vid Eksjöhovgård. Malin Gumaelius	2
	Kan man älska en kommun? eller En lånad hembygd. Inger Strömqvist f. Högberg	3
	Vax blev ingen blek historia. Allan Andersson	4
	Äntligen är skomakerimuseet invigt! Bo Skårstedt	6
	Sävsjöutställningen 1956. Elna Nilsson	8
	Redan 1885. Elna Nilsson	11
	Tapetsamling lyfts fram i ljuset. Agneta Åsgrim Berlin	12
2009	Carl Källström – Källströms foto. Elna Nilsson	2
	Skräddaresonen som också blev skräddare. Bertil Zettergren	5
	Sävsjö med omnejd 1930-40 talet. Oswald Söderqvist	9
	Så här minns jag Gösta Olsson. Sune Johansson	11

	Catwalk i Komstad. Inger Högberg-Strömqvist	12
	Som i Sävsjö, så ock i Norden. Inger Littberger	14
	Axplock från tidningsarkivet. Maj-Sofie Andersson, Claés-Göran Andersson	17
2010	God utdelning. Elna Nilsson	2
	Gatunamnen i Sävsjö. Inger Högberg, Bertil Zettergren	3
	Tankar runt Sävsjös gator och dess namn. Inger Högberg	13
	Minnen från ett café och en bakgård. Gun Nilsson	15
	Bertil Thorstenson – gatuprofil i Sävsjö. Bertil Zettergren	19
	Axplock från tidningsarkivet. Maj-Sofie Anderson, Claés-Göran Andersson	23
2011	Mötesplatser i och runt Sävsjö. Inger Högberg	1
	Bandyn och fotbollen i Sävsjö förr i tiden. Tage Almqvist	3
	John Ringius – Britta Homström far – dotter lokal- kändis – världskändis	7
	Gatunamn i Sävsjö. Inger Högberg, Bertil Zettergren	13
	Stadsplanerare för 1886 och 1925 års kartor Bertil Zettergren	23
	Thorstensons pepparkakor. Bertil Zettergren	25
	Axplock från tidningsarkivet. Maj-Sofie Andersson, Claés-Göran Andersson	26
2012	Di gamle minns. Elna Nilsson, Birger Lindgren	2
	Tankar om och kring en gammal järnvägsstationen. Gull-Maj Holst	10
	Omlastning i Sävsjö. Sune Kling	15
	Uppåkra by. Bertil Zettergren	18
	Vårdhemmet Solhem. Bertil Zettergren	32

	Gamla pojkar. Inger Högberg	40
	Somrar på Höjden, torp under Uppåkra.	43
	Christina Engblom	
	Prästalu i Vallsjö prästgård. Anders Blomstrand	45
	En bildoktors memoarer, del 1. Bosse Andersson	58
	Fornfynd av stort intresse i Sävsjötrakten. Tidn.-artikel	62
	Axplock från Smålands Dagblad 1952. Maj-Sofie Andersson, Nils Olov Thomas	65
	Verksamhetsberättelse för 2011. Styrelsen	91
2013	Ett samarbete som knyter ihop dåtid och nutid för framtiden. Inger Högberg, Bertil Zettergren	2
	En officer och en gentleman. Inger Högberg	4
	Minnen från Hillarp ”Smålands Skansen”. Gull-Maj Holst	8
	Varubilarnas tid. Bertil Zettergren	11
	Kiosker i Sävsjö. Inger Högberg	16
	Zachéus Svensson – uppfinnaren som visade vägen. Bertil Zettergren	19
	Fotbollsmatchen. Rolf Andersson	22
	Komstad kvarn & kafé. Anna-Karin och Olof Rostedt	24
	Axplock 1953. Maj-Sofie Andersson, Nils Olov Thomas	25
	Sävsjö hembygdsförening – verksamhetsberättelse	35
2014	Sävsjö Hembygdsförenings verksamhetsberättelse	3
	Glimtar från min tid på Smålands Dagblad av Britha Fransson, Högelid	8
	Brobyggarna från Svartavad av Inger Högberg och Bertil Zettergren	11
	En främmande fågel av Inger Högberg	15

Några samlade minnesintryck av Ingrid Rosenqvist, dotter till Simon Falk.	17
Tre generationer Sandblom i Hultsjö av Siv Sandblom	22
Mina år på Källströms Foto av Susanne Porsgaard	25
Sävsjö BK när bandyn blomstrade i Sävsjö av Kent Andersson	30
Sävsjö välkomnade familjen Taikon av Inger Högberg och Bertil Zettergren	33
Tjugotalisterna en grupp att lyssna till av Inger Högberg	35
Vad hände sedan? av Inger Högberg	38
Lisa Lönn av Inger Högberg	39
Axplock från tidningsarkivet av Maj-Sofie Andersson	41

